

Kohezní politika EU jako nástroj rozvoje pohornické krajiny Karvinska

Diana Michalisko

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav podnikové ekonomiky

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Diana Michalisko
Osobní číslo:	M22358
Studijní program:	B0413A050024 Ekonomika a management
Specializace:	Ekonomika a management veřejné správy a regionálního rozvoje
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Kohezní politika EU jako nástroj rozvoje pohornické krajiny Karvinska

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Provedte literární lešerši na téma Kohezní politika EU.

II. Praktická část

- Zpracujte analýzu využívání Kohezní politiky EU na obnovu pohornické krajiny Karvinska.
- Navrhněte doporučení pro efektivnější využívání Kohezní politiky EU na obnovu pohornické krajiny Karvinska.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BACHTLER, John; BEGG, Iain; CHARLES, David a POLVERARI, Laura. *EU cohesion policy in practice: what does it achieve?* London: Rowman & Littlefield International, 2016. ISBN 9781783487226.
FIALA, Petr; KRUTÍLEK, Ondřej a PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 9788073254506.
HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 5., přepracované vydání. Praha: Portál, 2023. ISBN 978-80-262-1968-2.
KRUNTORÁDOVÁ, Ilona. *Politické aspekty financování českých měst*. Praha: Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2744-1.
ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politika Evropské unie*. V Praze: C.H. Beck, 2017. ISBN 9788074005275.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Filip Kučera, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: **10. února 2025**
Termín odevzdání bakalářské práce: **23. května 2025**

L.S.

doc. Ing. Michal Pilík, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Petr Novák, Ph.D.
garant studijního programu

Ve Zlíně dne 10. února 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Práce pojednává o využití kohezní politiky Evropské unie jako nástroje pro obnovu pohornické krajiny na Karvinsku. V teoretické části je definován samotný pojem kohezní politika, její cíle, principy a programová období. Dále jsou představeny hlavní nástroje politiky soudržnosti, zejména Operační program Spravedlivá transformace, který je klíčový pro řešení území. Praktická část práce zahrnuje analýzu schválených projektů podaných v rámci tohoto programu a zaměřuje se na jejich obsah, žadatele a finanční rozsah. Pozornost je rovněž věnována překážkám, které ovlivňují úspěšné čerpání prostředků, zejména z pohledu obcí a dalších aktérů v území. Tyto faktory byly identifikovány na základě polostrukturovaných rozhovorů s klíčovými zástupci samosprávy a institucí zapojených do procesu transformace. Na základě zjištěných poznatků jsou navržena konkrétní doporučení, která by mohla přispět ke zefektivnění realizace projektů a k udržitelnému rozvoji území.

Klíčová slova: Kohezní politika, Operační program Spravedlivá transformace, pohornická krajina, Karvinsko, projekty.

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the use of the European Union's Cohesion Policy as a tool for the regeneration of the post-mining landscape in the Karviná region. The theoretical part defines the concept of Cohesion Policy, its objectives, principles, and programming periods. It also introduces the main instruments of cohesion policy, particularly the Operational programme Just transition, which is crucial for the addressed area. The practical part includes an analysis of approved projects submitted within this programme, focusing on their content, applicants, and financial scope. Attention is also paid to the obstacles that affect the successful use of funds, especially from the perspective of municipalities and other actors in the region. These factors were identified through semi-structured interviews with key representatives of local governments and institutions involved in the transformation process. Based on the findings, specific recommendations are proposed to improve the implementation of projects and support the sustainable development of the area.

Keywords: Cohesion Policy, Operational programme Just transition, post-mining landscape, Karviná region, projects.

Ráda bych vyjádřila poděkování vedoucímu mé bakalářské práce, panu Ing. Filipu Kučerovi, Ph.D., za odborné vedení a cenné informace během zpracovávání mé práce.

Mé poděkování patří rovněž rodině a blízkým, kteří mě po celou dobu studia podporovali a motivovali.

Zvláštní poděkování si zaslouží také všichni oslovení respondenti za vstřícnost, ochotu a čas, který mi věnovali při poskytování cenných informací a zkušeností.

OBSAH

ÚVOD.....	11
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE.....	12
I TEORETICKÁ ČÁST.....	13
1 KOHEZNÍ POLITIKA EU	14
1.1 VYMEZENÍ POJMU KOHEZNÍ POLITIKA EU.....	14
1.2 CÍLE KOHEZNÍ POLITIKY EU	15
1.3 PRINCIPY KOHEZNÍ POLITIKY EU.....	15
1.4 INVESTIČNÍ FONDY EU	17
1.5 PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2014-2020	18
1.5.1 Cíle kohezní politiky v období 2014-2020.....	18
1.5.2 Přehled operačních programů na období 2014-2020 pro ČR.....	19
2.1 CÍLE KOHEZNÍ POLITIKY V OBDOBÍ 2021-2027.....	20
2.2 PŘEHLED OPERAČNÍCH PROGRAMŮ NA OBDOBÍ 2021–2027 PRO ČR	22
2.3 PROGRAMY EVROPSKÉ ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCE	26
2.4 NÁSTROJE KOHEZNÍ POLITIKY EU V OBDOBÍ 2021-2027.....	27
3 DOTACE EU NA ROZVOJ POHORNICKÝCH REGIONŮ.....	30
3.1 UHELNÉ REGIONY ČR	30
3.2 MECHANISMUS PRO SPRÁVEDLIVOU TRANSFORMACI (MST)	30
3.2.1 Fond pro spravedlivou transformaci 2021-2027	31
3.2.2 InvestEU - zvláštní režim pro spravedlivou transformaci.....	32
3.2.3 Úvěry s dotačním prvkem pro veřejný sektor	32
3.3 TRANSFORMAČNÍ VÝZVY	33
3.3.1 Obnova území	34
4 PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE-OBNOVA POHORNICKÉ KRAJINY.....	35
4.1 CORNWALL-ANGLIE.....	35
4.1.1 Anglie-Eden project	35
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	37
5 CHARAKTERISTIKA POHORNICKÉ KRAJINY NA KARVINSKU	38
5.1 KARVINSKO.....	38
5.2 ANALÝZA ORP NA KARVINSKU	39
5.2.1 ORP Karviná	40
5.2.2 ORP Havířov	40
5.2.3 ORP Orlová.....	41
5.3 CHARAKTERISTIKA POHORNICKÉ KRAJINY	42
5.3.1 Pohornická krajina	43

5.3.2	Příroda	43
6	ANALÝZA PROJEKTŮ NA OBNOVU POHORNICKÉ KRAJINY NA KARVINSKU FINANCOVANÝCH Z KOHEZNÍ POLITIKY EU V OBDOBÍ 2021-2027	45
6.1	ANALÝZA DOTAČNÍCH PROJEKTŮ V ORP KARVINÁ	46
6.2	ANALÝZA DOTAČNÍCH PROJEKTŮ NA OBNOVU POHORNICKÉ KRAJINY V ORP KARVINÁ.....	47
6.2.1	Analýza financování.....	51
6.3	ANALÝZA DOTAČNÍCH PROJEKTŮ NA OBNOVU POHORNICKÉ KRAJINY V ORP HAVÍŘOV	52
6.4	ANALÝZA DOTAČNÍCH PROJEKTŮ NA OBNOVU POHORNICKÉ KRAJINY V ORP HAVÍŘOV	53
6.4.1	Finanční analýza.....	55
6.5	ANALÝZA DOTAČNÍCH PROJEKTŮ V ORP ORLOVÁ.....	55
6.6	ANALÝZA DOTAČNÍCH PROJEKTŮ NA OBNOVU POHORNICKÉ KRAJINY V ORP ORLOVÁ	56
6.6.1	Finanční analýza.....	61
6.7	SHRNUTÍ ANALÝZY DOTACÍ NA KARVINSKU.....	61
7	POLOSTRUKTUROVANÉ ROZHOVORY.....	63
7.1	PŘEDSTAVENÍ AKTÉRŮ	63
8.1	DOPORUČENÍ PRO MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR	70
8.1.1	Návrh aplikace.....	71
8.2	DOPORUČENÍ PRO MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ	71
8.3	DOPORUČENÍ PRO STÁVAJÍCÍ A POTENCIÁLNÍ ŽADATELE NA KARVINSKU.....	73
	ZÁVĚR.....	74
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	75
	SEZNAM OBRÁZKŮ	81
	SEZNAM TABULEK.....	82
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	83
	SEZNAM PŘÍLOH.....	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.

ÚVOD

Bakalářská práce se zaměřuje na využití nástrojů kohezní politiky Evropské unie při obnově pohornické krajiny. Kohezní politika je jedním z hlavních investičních nástrojů EU, jejímž cílem je snižovat hospodářské, sociální a environmentální rozdíly mezi jednotlivými regiony. V České republice jsou tímto způsobem podporovány především strukturálně postižené oblasti, mezi které patří i Karvinsko, tedy území, které bylo dlouhodobě ovlivněno těžbou černého uhlí a jejím následným útlumem.

V teoretické části práce je popsána kohezní politika Evropské unie, její hlavní cíle, principy a nástroje, zejména strukturální fondy, které hrají klíčovou roli při jejím provádění. Dále jsou vysvětlena jednotlivá programová období a způsob, jakým jsou prostředky z kohezní politiky čerpány v podmínkách České republiky. Zvláštní pozornost je věnována Operačnímu programu Spravedlivá transformace, který je hlavním zdrojem podpory pro strukturálně zasažené oblasti, jako je právě Karvinsko.

Praktická část práce se zaměřuje na území Karvinska, kde byla provedena analýza schválených projektů zaměřených na obnovu pohornické krajiny. Hodnocen byl jejich obsah i způsob rozdělení finančních prostředků. Součástí praktické části byly také polostrukturované rozhovory s aktéry, kteří se na obnově území podílejí. Díky rozhovorům bylo možné lépe pochopit překážky, se kterými se žadatelé potýkají, například složitou administrativu, nedostatek personálních kapacit nebo slabou informovanost o dotačních možnostech.

Na základě těchto zjištění byla navržena doporučení, která by mohla pomoci jak samotným žadatelům, tak i poskytovatelům podpory. Cílem těchto návrhů je usnadnit a zpřehlednit celý proces přípravy a realizace projektů. Kohezní politika je podle autorky důležitou příležitostí pro obnovu pohornických oblastí.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem této bakalářské práce je analyzovat využití kohezní politiky Evropské unie, konkrétně Operačního programu Spravedlivá transformace, jako nástroje obnovy pohornické krajiny na Karvinsku v programovém období 2021–2027.

Při zpracování práce byly využity následující metody: literární rešerše odborných i strategických dokumentů, analýza schválených dotačních projektů a polostrukturované rozhovory s místními aktéry.

Práce je členěna do teoretické a praktické části, přičemž jednotlivé dílčí cíle vedou k naplnění cíle hlavního.

Prvním dílčím cílem je představit základní pojmy a východiska kohezní politiky EU, její principy, cíle a vývoj v programových obdobích, a dále přiblížit zaměření a fungování Operačního programu Spravedlivá transformace.

Druhým dílčím cílem je charakterizovat území Karvinska jako strukturálně postiženou oblast, a to na základě socioekonomických ukazatelů. Pozornost je zde věnovaná na populační vývoj.

Třetím dílčím cílem je provést analýzu schválených dotačních projektů z OP Spravedlivá transformace zaměřených na obnovu pohornické krajiny na Karvinsku, a to z hlediska jejich rozdělení podle typu, příjemců, výše podpory a tematického zaměření.

Čtvrtým dílčím cílem je pomocí polostrukturovaných rozhovorů s místními aktéry zmapovat překážky a zkušenosti spojené s podáváním žádostí a realizací projektů v území.

Pátým dílčím cílem je na základě zjištěných informací formulovat doporučení pro klíčové aktéry (Moravskoslezský kraj, obce, organizace) s cílem zlepšit budoucí čerpání prostředků a přispět k efektivní transformaci území.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 KOHEZNÍ POLITIKA EU

Tato kapitola se zaměřuje na kohezní politiku Evropské unie a na pojmy, které s ní souvisejí. Nejprve je vysvětleno, co kohezní politika znamená a jaký má význam pro EU i její členské státy. Následně jsou popsány základní principy, na kterých tato politika stojí. Další část kapitoly se věnuje investičním fondům, které slouží jako hlavní nástroje jejího financování. V poslední části kapitoly je obsaženo stručné shrnutí programového období 2014–2020.

1.1 Vymezení pojmu Kohezní politika EU

Kohezní politika Evropské unie (EU) je klíčovým nástrojem, jehož cílem je vyrovnávat rozdíly mezi regiony a podporovat udržitelný rozvoj v celé EU. Snaží se snížit nerovnosti mezi bohatšími a chudšími oblastmi, přičemž se zaměřuje na zlepšení životní úrovně pro všechny občany. (Baun a Marek, 2014)

Kohezní politika je postavena na principu soudržnosti a solidarity, což znamená, že bohatší regiony pomáhají těm méně rozvinutým. Politika soudržnosti je realizována prostřednictvím programového využití strukturálních fondů, z nichž klíčovou roli hrají Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), Evropský sociální fond (ESF) a Fond soudržnosti (Baun a Marek, 2014).

Od 80. let 20. století se tato politika stala důležitým nástrojem pro zajištění rovnováhy mezi regiony a pro zajištění kvalitního života ve všech členských státech (Baun a Marek, 2014).

Základy legislativy pro integrovanou regionální politiku byly stanoveny v roce 1986 přijetím Jednotného evropského aktu (JEA), který podnítil rozvoj politiky soudržnosti. Tato politika se začala více zaměřovat na vytvoření jednotného vnitřního trhu a podporu méně rozvinutých regionů (König, 2009).

Legislativa kohezní politiky je postavena na dvou klíčových smlouvách Evropské unie: Maastrichtské smlouvě a Lisabonské smlouvě. V Maastrichtské smlouvě je vyjádřeno, že Evropská unie má za cíl podporovat harmonický a vyvážený rozvoj, přičemž klade důraz na snižování sociálních a ekonomických rozdílů mezi jednotlivými regiony. Lisabonská smlouva (Smlouva o fungování Evropské unie) pak podrobněji vymezuje klíčové pojmy kohezní politiky a stanovuje cíle jejího dalšího rozvoje, přičemž se zaměřuje na zmírnění rozdílů v úrovni rozvoje mezi regiony a podporu těch, které čelí největší zaostalosti a nepříznivým podmínkám (Zahradník, 2017).

Kohezní politika byla dlouhodobě založena především na poskytování přímých dotací, avšak v poslední době roste tlak na to, aby více využívala alternativní finanční nástroje, zejména různé typy půjček a návratné podpory (Bachtler et al., 2016).

1.2 Cíle Kohezní politiky EU

Cílem kohezní politiky EU je dosáhnout stanovených cílů pomocí plánovaných investic, které jsou zaměřeny hlavně na chudší a méně rozvinuté země a regiony. Tyto oblasti čelí problémům, jako je pomalý ekonomický růst a potřeba přizpůsobit se změnám (Baun a Marek, 2014).

Aby bylo dosaženo celkových rozvojových cílů musí se Kohezní politika EU dle Zahradníka (2017) zaměřit na klíčové územní oblasti pro maximalizace jejího rozvojového potenciálu. Mezi ně patří také urychlit sbližování regionů prostřednictvím ekonomické a sociální integrace.

EU by se tedy pro dosažení celkových cílů politiky soudržnosti měla soustředit na tyto

3 hlavní oblasti:

- Podpory ekonomicky nejméně rozvinutých regionů a pomoc při využívání jejich rozvojového potenciálu s cílem zlepšit konkurenceschopnost;
- zefektivnění nízkouhlíkové ekonomiky;
- zajištění propojenosti v rámci jednotného vnitřního trhu pomocí odstraňování přeshraničních bariér a překážek integrace (Zahradník, 2017).

1.3 Principy kohezní politiky EU

V průběhu všech programových období dochází k propojení různých principů souvisejících s realizací politiky soudržnosti. Tyto principy se postupně vyvíjejí nejen ve svém definování, ale také v jejich počtu. Aktuálně lze rozlišit pět základních principů.

Princip programování a plánování

Podpora regionů se zaměřuje na jejich socioekonomický rozvoj. Finanční prostředky jsou tak prioritně zaměřovány na nejméně rozvinuté či ekonomicky slabé regiony, které dlouhodobě vykazují nízké hospodářské výsledky. Investice jsou plánovány na základě integrovaných rozvojových strategií příslušného programového období. Programování má

dvě fáze. První stanovuje strategii, druhá fáze alokuje prostředky podle priorit. (Zahradník, 2017)

Princip partnerství

Princip partnerství zajišťuje spolupráci mezi Evropskou komisí, členskými státy, regionálními a místními úřady, sociálními partnery a občanskou společností. Uplatňuje se ve všech fázích, od plánování a financování až po monitorování a hodnocení, aby opatření odpovídala místním a regionálním potřebám. Komise usiluje o propojení národní, regionální a místní úrovně. Cílem je mobilizovat všechny relevantní aktéry, aby regionální politika byla co nejúčinnější (Fiala, 2018).

Princip koncentrace

Princip koncentrace se zaměřuje na směřování finančních prostředků ze strukturálních fondů do regionů s nejzávažnějšími strukturálními problémy. Výběr těchto oblastí vychází z prioritních cílů, které jsou společně stanoveny Evropskou komisí a členskými státy. Tento přístup přispívá k efektivnějšímu využití financí, zajišťuje vyšší účelnost investic a zároveň usnadňuje jejich monitorování a kontrolu (Marek a Kantor, 2009).

Princip doplňkovosti

Tento princip vychází z potřeby efektivního využívání evropských finančních prostředků a jejich směřování do oblastí, kde mohou mít největší dopad na rozvoj členských států, regionů nebo jednotlivých odvětví. Podmínkou čerpání je, aby se na financování projektů částečně podílel i příjemce, tedy členský stát, který prostředky získává. Nedílnou součástí tohoto pravidla je tzv. „test adicionality“, který slouží k ověření, zda členská země nezredukovala své vlastní výdaje na určitou oblast jen proto, že na ni může využít finanční zdroje z fondů EU. Pouze ve výjimečných situacích, například během ekonomické krize, lze udělit výjimku. Evropské fondy proto neslouží jako náhrada národních zdrojů, ale pouze jako jejich doplněk, čímž je zajištěna dlouhodobá udržitelnost financovaných projektů (Zahradník, 2017).

Princip hodnocení, monitorování a transparentnosti

Uplatňování těchto principů je v současné době velmi aktuální. Hlavním cílem je zajistit co nejefektivnější a transparentní využití prostředků Evropské unie. Proces hodnocení zahrnuje činnost monitorovacích orgánů před zahájením projektu, během jeho realizace i po jeho ukončení. Pro zajištění transparentnosti, nezávislosti a efektivity hodnocení je nezbytné

jasně definovat kompetence hodnotících orgánů. Pravomoci těchto orgánů musí být navzájem odděleny a nesmí zasahovat do ostatních fází implementace projekt (Zahradník, 2017).

1.4 Investiční fondy EU

Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)

Nařízení týkající se Evropského fondu regionálního rozvoje vymezuje jeho funkci a rozsah, přičemž zahrnuje podporu investic jak veřejného, tak soukromého sektoru, které mají za cíl zmenšit rozdíly mezi jednotlivými regiony v celé Evropské unii (Marek a Kantor, 2009).

Prostředky Evropského fondu pro regionální rozvoj jsou využívány na investice do výrobních aktivit, které vedou k vytváření nových pracovních míst, a na rozvoj infrastruktury v oblasti dopravy, vzdělávání, sociálních služeb a zdravotnictví. Fond podporuje i růst místních kapacit, včetně rozvoje malého a středního podnikání v problémových regionech, výzkum a inovace, a investice do ochrany životního prostředí (DotaceEU, ©2025).

Kohezní fond

Kohezní fond je určen k podpoře členských států, které čelily výzvám spojeným s vytvořením hospodářské a měnové unie. Tento fond není součástí strukturálních fondů. Jeho prostředky jsou určeny pro státy, jejichž HDP je nižší než 90 % průměru EU (Marek a Kantor, 2009).

Kohezní fond, na rozdíl od strukturálních fondů, slouží k podpoře rozvoje chudších států, nikoli konkrétních regionů. Podobně jako Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF) financuje investiční projekty, ale zaměřuje se především na rozsáhlejší dopravní infrastrukturu (například transevropské sítě), ochranu životního prostředí a zlepšení energetické účinnosti a rozvoj obnovitelných zdrojů energie (DotaceEU.cz, ©2025).

Evropský sociální fond

Evropský sociální fond, který je nejstarším ze všech strukturálních fondů, byl zřízen na základě Římské smlouvy (Marek a Kantor, 2009).

Evropský sociální fond podporuje činnosti zaměřené na zaměstnanost a rozvoj lidských zdrojů. Financuje neinvestiční projekty, jako jsou rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež, etnické menšiny a jiné

znevýhodněné skupiny obyvatel, tvorbu inovativních vzdělávacích programů pro pracovníky, rozvoj institucí služeb zaměstnanosti a vytváření vzdělávacích programů (DotaceEU.cz, ©2025).

1.5 Programové období 2014-2020

1.5.1 Cíle kohezní politiky v období 2014-2020

V programovém období 2014–2020 byly definovány dva hlavní cíle. Prvním z nich byly Investice pro růst a zaměstnanost, na které směřovala převážná většina prostředků (97,2 %), a které byly financovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF), Evropského sociálního fondu (ESF) a Fondu soudržnosti. Druhým cílem byla Evropská územní spolupráce, na kterou bylo vyčleněno 2,8 % celkových prostředků a která byla, stejně jako v předchozím období, financována z ERDF (DotaceEU.cz, ©2025).

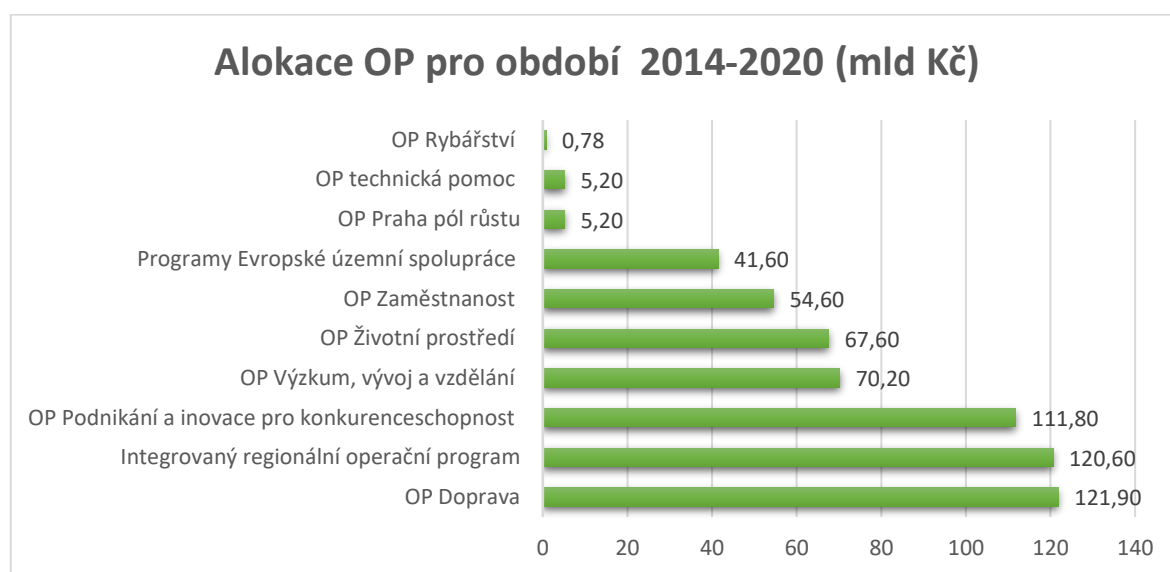
Kohezní politika musí být v souladu se strategickými prioritami Evropské unie. V programovém období 2014–2020 bylo definováno 11 tematických cílů, které mají přispět k naplnění hlavních záměrů strategie Evropa 2020. Jedná se o tyto cíle:

- „1. Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací.*
- 2. Zlepšení přístupu k informačním a komunikačním technologiím, zvýšení jejich kvality.*
- 3. Zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství a odvětví rybářství a akvakultury.*
- 4. Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství.*
- 5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, prevence a řízení rizik.*
- 6. Zachování a ochrana životního prostředí a podpora efektivního využívání zdrojů.*
- 7. Podpora udržitelné dopravy a zlepšování síťových infrastruktur.*
- 8. Podpora udržitelné zaměstnanosti, kvalitních pracovních míst a mobility pracovních sil.*
- 9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci.*
- 10. Investice do vzdělávání, odborné přípravy a odborného výcviku k získávání dovedností a do celoživotního učení.*
- 11. Zvyšování efektivity veřejné správy“ (Zahradník, 2017, s.120).*

1.5.2 Přehled operačních programů na období 2014-2020 pro ČR

V tomto období Evropská unie vyčlenila na strukturální a investiční fondy částku 351,8 miliardy eur, což odpovídá 32,5 % celkového rozpočtu EU. Česká republika čerpala v rámci kohezní politiky na období 2014–2020 přes 20,5 miliardy eur podle cen z roku 2011 (Ministerstvo financí České republiky, 2015).

V tomto období došlo k sjednocení regionálních operačních programů do Integrovaných a celkový počet programů byl snížen na 20, z nichž 11 spadá pod Evropskou územní spolupráci.

Obrázek 1 Graf rozdělení prostředků mezi OP v období 2021–2027 (mld. Kč)

(zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2019)

2 PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2021-2027

Ministerstvo pro místní rozvoj prostřednictvím Národního orgánu pro koordinaci zveřejnilo speciální publikaci, která se zaměřuje na klíčové priority politiky soudržnosti pro programové období 2021-2027 (DotaceEU, ©2025).

2.1 Cíle kohezní politiky v období 2021-2027

Oproti předchozímu programovému období, kdy priority byly určeny pomocí 11 tematických cílů. Programové období 2021–2027 stanovila politika soudržnosti EU pět klíčových cílů zaměřených na podporu růstu, které jsou stručnější a modernější. Každý z těchto cílů se věnuje specifické oblasti investiční politiky EU (Abeceda fondů EU 2021-2027, 2022).

Jedná se o tyto cíle:

- Inteligentnější Evropa
- Zelenější, bezuhlíková Evropa
- Propojenější Evropa
- Sociálněji Evropa
- Evropa bližší občanům

Tyto cíle byly následně ve velmi podobné formě začleněny i do národních cílů na úrovni České republiky. A to konkrétně:

Inteligentnější Česko

- Alokace: 88,4 mld. Kč

Mezi klíčové oblasti, na které budou prostředky směřovat, patří výzkum a inovace, digitalizace, podpora podnikání, včetně řízení inovací a průmyslové transformace a rozvoj infrastruktury pro zajištění dostupnosti vysokorychlostního internetu.

Zelenější, bezuhlíkové Česko

- Alokace: 163,8 mld Kč

Prostředky budou zaměřeny na snižování energetické náročnosti veřejných budov a celkový přechod k hospodářství, které minimalizuje znečištění životního prostředí a připravuje se na

změny klimatu. Důraz bude kladen i na využívání obnovitelných zdrojů energie, podporu cirkulárního hospodářství a zajištění čisté městské a příměstské dopravy.

Propojenější Česko

- Alokace: 111,8 mld Kč

Rozvojem regionální a celostátní silniční sítě se očekává zlepšení propojení regionů s transevropskými dopravními sítěmi. Kromě silnic se samozřejmě zaměří i na železniční tratě, které jsou klíčovou součástí udržitelné dopravy, šetrné k životnímu prostředí, klimatu a veřejnému zdraví.

Sociálněji Česko

- Alokace: 117 mld Kč

Cílem je vytvořit sociálněji Evropu, která bude podporovat evropský pilíř sociálních práv a zaměří se na kvalitní vzdělávání, zaměstnanost, rozvoj dovedností a sociální začlenění v oblasti zdravotní péče. Mělo by to zajistit lepší přístup k pracovním příležitostem pro znevýhodněné osoby a podporovat flexibilní a alternativní formy práce.

Česko blíže občanům

- Alokace: 7,8 mld Kč

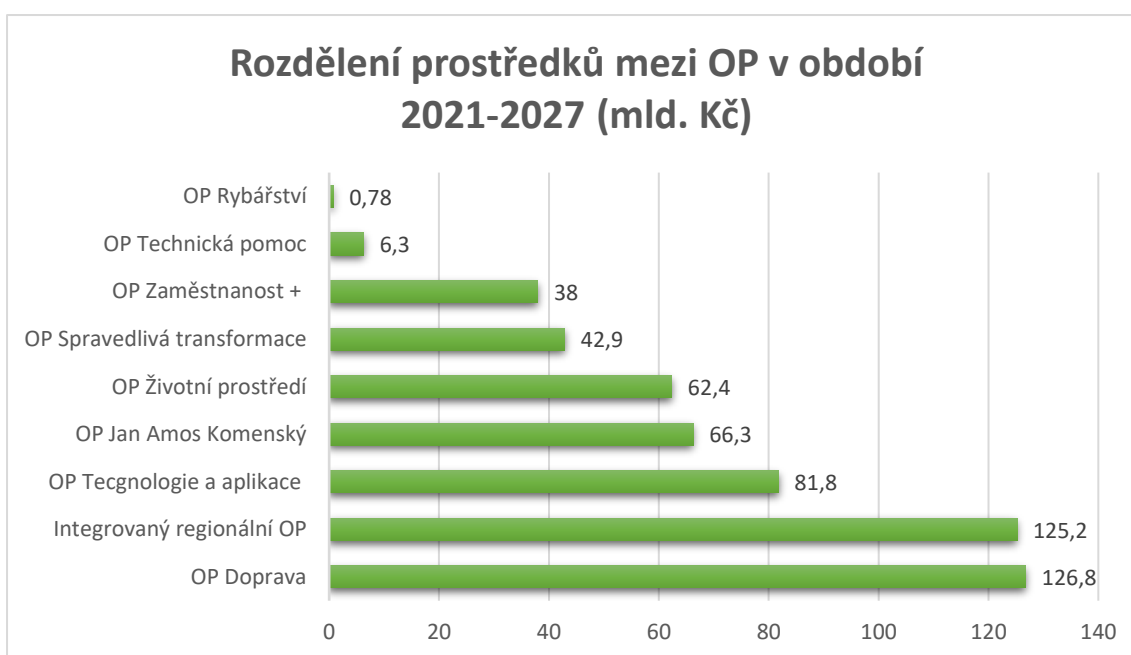
Tyto finanční prostředky by měly být zaměřeny především na rozvoj venkovských oblastí, a to prostřednictvím investic do infrastruktury, vzdělávání, sociálních služeb a kultury.

V období 2021-2027 se klade důraz na podporu transformace, zejména v uhelných regionech, kde probíhá hospodářská restrukturalizace. Cílem je zajistit optimální podmínky pro tvorbu a realizaci efektivních rozvojových strategií na všech úrovních, přičemž se dbá na udržitelnost tohoto procesu, ochranu bezpečnosti občanů a péči o kulturní památky, což přispívá k vyváženému rozvoji celé České republiky (Abeceda fondů EU 2021-2027, 2022).

2.2 Přehled operačních programů na období 2021–2027 pro ČR

Cíle politiky soudržnosti jsou naplňovány prostřednictvím operačních programů. Tyto programy jsou klíčové implementační dokumenty, které stanovují rozsah a formu podpory pro konkrétní oblasti, jako je například zaměstnanost nebo životní prostředí, a určují cíle, které je třeba v těchto oblastech dosáhnout (Abeceda fondů EU 2021-2027, 2022).

V rámci programového období 2021–2027 má Česká republika k dispozici 214 miliard EUR z Evropských strukturálních a investičních fondů, které jsou rozděleny mezi devět tematicky zaměřených národních operačních programů.

Obrázek 2 Rozdělení prostředků mezi OP v období 2021-2027 (mld. Kč)

(zdroj: vlastní zpracování dle DotaceEU.cz ©2025)

Operační program Rybářství (OPR)

- Řídící orgán – Ministerstvo zemědělství
- Alokace – 0,78 mld Kč
- Fond – ENRAF

Operační program Rybářství (OP Rybářství) je klíčovým nástrojem pro čerpání prostředků z Evropského námořního, rybářského a akvakulturního fondu (ENRAF) v programovém období 2021–2027. Program přispívá k naplňování cílů Společné rybářské politiky, Zelené dohody pro Evropu i Víceletého národního strategického plánu pro akvakulturu.

V podmínkách České republiky se OP Rybářství zaměřuje především na rozvoj sladkovodní akvakultury, s cílem posílit její konkurenceschopnost, odolnost a udržitelnost. Tyto cíle odpovídají evropským strategiím, zejména iniciativě „Od zemědělce ke spotřebiteli“, která podporuje ekologicky šetrné a efektivní způsoby produkce potravin (DotaceEU, ©2025).

Operační program Technická pomoc (OPTP)

- Řídící orgán – Ministerstvo pro místní rozvoj
- Alokace – 6,3 mld Kč
- Fond – FS

Operační program Technická pomoc (OPTP) má především podpůrný charakter a jeho hlavním cílem je vytvořit vhodné podmínky pro efektivní realizaci Dohody o partnerství a jednotlivých tematických operačních programů. Program usiluje o zjednodušení implementace a o naplnění stanovených cílů prostřednictvím kvalitní koordinace, řízení a administrativní podpory.

OPTP vychází z předpokladu existence centrálního koordinátora, jednotného monitorovacího systému a zajištění vysoké úrovně administrativní kapacity. Jeho účelem je usnadnit čerpání evropských fondů a zajistit jejich efektivní a účelné využití (DotaceEU, ©2025).

Operační program Zaměstnanost+ (OPZ+)

- Řídící orgán – Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Alokace – 38 mld Kč
- Fond – ESF+

Operační program Zaměstnanost+ pro období 2021–2027 se soustředí na budoucnost práce, sociální začleňování, sociální inovace, materiální pomoc pro nejchudší osoby a poskytování technické pomoci (Financováno Evropskou unií, 2025).

OP Zaměstnanost+ je zaměřen na tyto oblasti:

- Budoucnost práce
- Sociální začleňování
- Sociální inovace
- Materiální pomoc nejchudším osobám

Operační program spravedlivá transformace (OPST)

- Řídící orgán – Ministerstvo životního prostředí
- Alokace – 42,9 mld Kč
- Fond – FST

Operační program Spravedlivá transformace je nový program pro období 2021–2027, který se zaměřuje na pomoc uhelným regionům – konkrétně Moravskoslezskému, Karlovarskému a Ústeckému kraji.

Spravedlivá transformace je proces, při němž státy vytvářejí rovné podmínky pro hladký přechod od znečišťujících výrobních metod k udržitelné, odolné a klimaticky neutrální ekonomice. Klíčové je minimalizovat negativní socioekonomické důsledky a zajistit regionům a jejich obyvatelům nadějnou budoucnost bez závislosti na těžbě a spalování fosilních paliv, a to především uhlí (DotaceEU, ©2025).

Operační program životní prostředí (OPŽP)

- Řídící orgán – Ministerstvo životního prostředí
- Alokace – 62,4 mld Kč
- Fond – EFRR, Fond soudržnosti

Operační program Životní prostředí pokračuje v podpoře environmentálních projektů i v programovém období 2021–2027. Navazuje na aktivity z předchozího období, přičemž nově klade důraz na snazší realizaci komplexních projektů, adaptaci na změnu klimatu, environmentální vzdělávání a prevenci vzniku dalších typů odpadů, jako jsou potravinové, textilní či zdravotnické odpady.

Program je primárně určen pro veřejný sektor, avšak v oblastech jako je oběhové hospodářství či ochrana ovzduší se stále více zapojuje i soukromý sektor. Cílem programu je zlepšení kvality životního prostředí, udržitelné nakládání se zdroji a zvýšení odolnosti vůči klimatickým změnám (DotaceEU, ©2025).

Operační program Jan Amos Komenský (OP JAK)

- Řídící orgán – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- Alokace – 66,3 mld Kč
- Fond – EFRR, ESF+

Operační program Jan Amos Komenský je zaměřen na podporu otevřené a vzdělané společnosti, která staví na znalostech, dovednostech a rovných příležitostech pro všechny. Program navazuje na předchozí Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání a jeho cílem je zvýšit kvalitu a dostupnost vzdělávání napříč všemi stupni, od předškolního až po oblast výzkumu a vývoje. Klíčovým prvkem programu je důraz na celoživotní vzdělávání a rozvoj potenciálu každého jednotlivce jako předpoklad pro růst celé společnosti (DotaceEU, ©2025).

Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK)

- Řídící orgán – Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Alokace – 81,8 mld Kč
- Fond – EFRR

Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost navazuje na předchozí Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP TIK) a v období 2021–2027 slouží jako hlavní nástroj podpory pro české podnikatele. Program nabízí finanční prostředky na spolufinancování projektů v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, podporuje také digitalizaci, rozvoj podnikání, moderní a udržitelné energetické systémy a cirkulární ekonomiku. Cílem je posílit konkurenceschopnost firem a podpořit jejich dlouhodobý rozvoj (DotaceEU, ©2025).

Integrovaný regionální operační program (IROP)

- Řídící orgán – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
- Alokace – 125,2 mld Kč
- Fond – EFRR

IROP je jeden z operačních programů, prostřednictvím kterého se v České republice rozdělují finanční prostředky z evropských fondů, konkrétně z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). Operační programy probíhají v šestiletých cyklech, přičemž období 2021–2027 je vymezeno pro tento cyklus, však projekty mohou pokračovat až do roku 2029 (Spolufinancováno Evropskou unií, ©2025).

Hlavním cílem programu je podpora rovnoměrného rozvoje území, zlepšení infrastruktury, zvýšení kvality veřejných služeb a správy a posílení udržitelného rozvoje ve městech, obcích a regionech (DotaceEU, ©2025).

Operační program Doprava (OP D)

- Řídící orgán – Ministerstvo Dopravy
- Alokace – 126,8 mld Kč
- Fond – EFRR, Fond soudržnosti

Operační program Doprava 2021–2027 vychází z Národní koncepce realizace politiky soudržnosti po roce 2020, která si klade za cíl rozvoj efektivní, dostupné a ekologicky šetrné dopravy. Mezi hlavní priority patří modernizace páteřní, městské a příměstské dopravní infrastruktury, udržitelná mobilita v silniční i železniční dopravě a podpora alternativních paliv. Program je rozdělen do tří věcných priorit, přičemž čtvrtá slouží pro technickou pomoc (DotaceEU, ©2025).

2.3 Programy evropské územní spolupráce

Kromě podpory prostřednictvím národních operačních programů se kohezní politika zaměřuje také na posilování spolupráce mezi regiony v rámci celé Evropské unie. Evropská územní spolupráce představuje specifický nástroj této politiky, jehož úkolem je řešit společné přeshraniční výzvy a podporovat společný rozvoj území napříč hranicemi států.

Na podporu Evropské územní spolupráce je určeno 2,4 % celkového rozpočtu politiky soudržnosti, což představuje přibližně 9 miliard eur z celkových 330 miliard eur. Tyto prostředky jsou rozděleny mezi 95 programů realizovaných napříč celou Evropskou unií.

Přeshraniční spolupráce (Interreg VI-A):

- Alokace – 174,937 mld. Kč

Programy zaměřené na podporu spolupráce mezi regiony, které sdílejí hranici se sousedními státy. V případě České republiky se jedná o pět programů přeshraniční spolupráce. Přesněji:

- ČR – Polsko
- ČR – Svobodný stát Sasko
- ČR – Svobodný stát Bavorsko
- ČR – Rakousko
- ČR – Slovenská republika

Nadnárodní spolupráce (Interreg VI-B)

- Alokace – 41,776 mld. Kč

Programy zaměřené na spolupráci mezi skupinami regionů, které spojují podobné geografické podmínky a výzvy. Česká republika je zapojena do dvou programů nadnárodní spolupráce:

- INTERREG CENTRAL EUROPE
- INTERREG DANUBE.

Mezinárodní spolupráce (Interreg VI-C)

- Alokace – 13,055 mld. Kč

Programy zaměřené na posilování spolupráce mezi regiony v rámci celé Evropské unie i mimo ni, především prostřednictvím propojení institucí a výměny zkušeností. Česká republika je součástí tří programů meziregionální spolupráce:

- INTERREG EUROPE
- ESPON a INTERACT

Spolupráce nejvzdálenějších regionů (Interreg VI-D)

- Alokace – 7,833 mld. Kč

Programy zaměřené na podporu integrace a rovnoměrného rozvoje nejodlehlejších regionů Evropské unie. Česká republika se těchto programů pro nejvzdálenější regiony neúčastní (Abeceda fondů EU 2021-2027, 2022).

2.4 Nástroje kohezní politiky EU v období 2021-2027

V rámci programového období 2021–2027 stanovila Evropská komise jednotný soubor pravidel pro osm fondů, které společně tvoří tzv. Evropské strukturální a investiční fondy (ESIF).

Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR)

Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) je zaměřen na snižování rozdílů v rozvoji jednotlivých evropských regionů a na zlepšování životních podmínek zejména v těch oblastech, které jsou nejvíce znevýhodněné. Zvláštní pozornost věnuje EFRR regionům,

které čelí dlouhodobým a výrazným přírodním nebo demografickým nevýhodám (Fakta a čísla o Evropské unii, 2024).

Evropský sociální fond Plus (ESF+)

Evropský sociální fond plus (ESF+) je nástroj Evropské unie určený k podpoře investic do rozvoje lidí a ke zlepšování jejich postavení na trhu práce. Přispívá k naplňování cílů evropského pilíře sociálních práv a nadále hraje důležitou roli v oblasti zaměstnanosti, sociálního začleňování, vzdělávání a rozvoje dovedností. Podporuje také strukturální reformy, které vedou ke zlepšení podmínek v těchto oblastech napříč členskými státy EU (Evropská komise, 2025).

Fond soudržnosti (FS)

Fond soudržnosti slouží k financování projektů zaměřených na ochranu životního prostředí a rozvoj transevropských dopravních a energetických sítí. Je určen pro členské státy Evropské unie, jejichž hrubý národní důchod (HND) na obyvatele nedosahuje 90 % průměru EU, a jeho cílem je pomoci těmto zemím snižovat ekonomické a sociální rozdíly v rámci Unie (Fakta a čísla o Evropské unii, 2024).

Fond pro spravedlivou transformaci (FST)

Fond pro spravedlivou transformaci představuje jeden z nástrojů politiky soudržnosti, jehož cílem je pomáhat regionům, které čelí závažným sociálním a hospodářským dopadům spojeným s přechodem na klimaticky neutrální ekonomiku. Tento fond zároveň napomáhá naplňování cílů Zelené dohody pro Evropu, která usiluje o dosažení klimatické neutrality Evropské unie do roku 2050 (Fakta a čísla o Evropské unii, 2025).

Evropský námořní a rybářský a akvakulturní fond (ENRF)

ENRAF je fond Evropské unie určený pro období 2021–2027, jehož prostředky jsou zaměřeny na podporu společné rybářské politiky, námořní politiky a mezinárodních aktivit EU týkajících se správy oceánů. Fond financuje inovativní projekty, které přispívají k udržitelnému využívání mořských a vodních zdrojů. Tím zároveň podporuje naplňování cílů „Zelené dohody“ pro Evropu i širších environmentálních a klimatických strategií Evropské unie (European Union, 2021).

Azylový, migrační a integrační fond (AMIF)

Cílem tohoto fondu je podpořit efektivní řízení migrace a napomáhat zavádění, posilování a dalšímu rozvoji společné azylové a přistěhovalecké politiky Evropské unie. Tyto aktivity se uskutečňují v souladu s právním rámcem EU a s ohledem na mezinárodní závazky, které Unie a její členské státy přijaly v rámci mezinárodních dohod, jichž jsou součástí (DotaceEU, ©2025).

Fond pro vnitřní bezpečnost (ISF)

Cílem tohoto fondu je posílit bezpečnost v Evropské unii, a to zejména prostřednictvím prevence a boje proti terorismu, radikalizaci, závažné a organizované trestné činnosti a kybernetickým hrozbám. Zároveň se zaměřuje na podporu a ochranu obětí trestných činů a na zajištění připravenosti na bezpečnostní hrozby, rizika a krizové situace. Fond podporuje opatření, která pomáhají těmto událostem předcházet, reagovat na ně a efektivně je zvládat (European Union, 2021).

Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (BMVI)

Cílem tohoto nástroje, který je součástí Fondu pro integrovanou správu hranic, je zajistit silnou a efektivní ochranu vnějších hranic Evropské unie prostřednictvím integrovaného systému řízení. Tím přispívá k udržení vysoké úrovně vnitřní bezpečnosti v EU, aniž by bylo omezeno volné cestování osob uvnitř Unie. Všechna opatření přitom musí být v souladu s právem EU a s mezinárodními závazky, které Unie i členské státy přijaly (DotaceEU, ©2025).

3 DOTACE EU NA ROZVOJ POHORNICKÝCH REGIONŮ

Tato kapitola se zaměřuje na to, jak Evropská unie finančně podporuje uhelné regiony v České republice, konkrétně Moravskoslezský, Ústecký a Karlovarský kraj.

3.1 Uhelné regiony ČR

Uhelné regiony zahrnují tři české kraje a to Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský, které čelí vážným socioekonomickým problémům v důsledku transformace na klimaticky neutrální ekonomiku. Podpora těchto regionů se zaměřuje především na vytváření nových neutrálních příležitostí, pomoc pracovníkům při přechodu do jiných sektorů a rekultivaci území po těžbě a v navazujících průmyslových odvětvích. K řešení sociálních a hospodářských důsledků této transformace byl zřízen tzv. Mechanismus pro spravedlivou transformaci, který se zaměřuje na uhelné a uhlíkově náročné regiony v EU, mezi které patří i Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský kraj (DotaceEU, ©2025).

Uhelné regiony čelí řadě problémů, které vyplývají z jejich průmyslové minulosti a současného přechodu od uhlí. Mezi hlavní problémy patří vysoká nezaměstnanost, zejména v oblastech spojených s těžbou uhlí. K tomu se přidávají nižší průměrné příjmy, nižší úroveň vzdělání, koncentrace sociálně vyloučených oblastí, odchod mladých lidí a stárnutí obyvatelstva. Dále jsou zde rozsáhlé plochy po těžbě, které brání dalšímu rozvoji regionu (Spolufinancováno Evropskou unií, 2025).

K řešení problémů uhelných regionů jsou důležité investice z evropských i národních zdrojů. Významnou roli přitom hrají dotační tituly a transfery ze státního rozpočtu, které tvoří jeden z hlavních příjmů měst a obcí v České republice. Díky nim mohou samosprávy financovat obnovu území, zlepšovat infrastrukturu nebo podporovat zaměstnanost. Právní rámec, daný zákonem o státním rozpočtu, navíc některé typy dotací a transferů zaručuje, což obcím umožňuje lépe plánovat a stabilněji rozvíjet území (Kruntorádová, 2015).

3.2 Mechanismus pro spravedlivou transformaci (MST)

Mechanismus pro spravedlivou transformaci je součástí širšího investičního plánu zaměřeného na udržitelnou Evropu a jeho hlavním cílem je poskytnout finanční a praktickou podporu regionům, pro které bude dosažení cíle klimatické neutrality EU do roku 2050 výzvou. Pomoc je primárně směřována do regionů závislých na fosilních palivech. Mechanismus je založen na třech pilířích a to:

- I. Pilíř – Fond spravedlivé transformace,
- II. Pilíř - InvestEU – zvláštní režim pro spravedlivou transformaci,
- III. Pilíř - Úvěry s dotačním prvkem pro veřejný sektor (DotaceEU, ©2025).

3.2.1 Fond pro spravedlivou transformaci 2021-2027

Cíl: Fond pro spravedlivou transformaci je zaměřen na zmírnění dopadů hospodářské transformace spojené s přechodem k uhlíkově neutrální ekonomice v Moravskoslezském, Karlovarském a Ústeckém kraji. Možnost čerpání prostředků z fondu je podmíněna vypracováním Plánů spravedlivé územní transformace (Spolufinancováno Evropskou unií, 2025).

Způsob realizace: Operační program Spravedlivá transformace

Finanční alokace: Celková částka určená pro Českou republiku je 1,64 miliardy eur. Fond pro spravedlivou transformaci má tedy k dispozici částku 42,7 miliardy korun. Po odečtení prostředků na technickou pomoc si jednotlivé kraje rozdělí 1,58 miliardy eur, což odpovídá 41 miliardám korun (Ministerstvo životního prostředí, © 2008–2023).

Přibližně 41 miliard korun určených pro tři uhelné regiony v České republice. Které se rozdělili na částky podle potřeby, jak můžeme vidět v tabulce níže.

Tabulka 1 rozdělení prostředků fondu spravedlivé transformace mezi uhelné regiony ČR

FOND SPRAVEDLIVÁ TRANSFORMACE	
Karlovarský kraj	15,3 % (6,3 mld. Kč)
Moravskoslezský kraj	46,1 % (18,9 mld. Kč)
Ústecký kraj	8,6 % (15,8 mld. Kč)

(zdroj: vlastní zpracování dle mzp.cz © 2008–2023)

Možní žadatelé: O podporu mohou žádat malé a střední podniky, obce, kraje, univerzity, výzkumné instituce, ale také velké podniky, pokud procházejí transformací související s útlumem těžby uhlí nebo přechodem na nízkoemisní výrobu, a to za splnění stanovených podmínek.

Hlavní zaměření: Fond je určen především k financování komplexních transformačních projektů, které podporují vznik nových pracovních míst, revitalizaci území zasažených těžbou, rozvoj podnikání, vědy a výzkumu, či cirkulární ekonomiky. Současně klade důraz

na socioekonomickou transformaci, diverzifikaci a modernizaci regionální ekonomiky (Spolufinancováno Evropskou unií, 2025).

3.2.2 InvestEU - zvláštní režim pro spravedlivou transformaci

Fond InvestEU je záručním fondem pro Evropskou investiční banku a případně i pro další finanční instituce, které mají zájem financovat projekty v následujících čtyřech klíčových oblastech InvestEU:

1. udržitelná infrastruktura,
2. výzkum, inovace a digitalizace,
3. malé a střední podniky,
4. investice do sociálních projektů a rozvoje dovedností.

Cíl: Program InvestEU nenabízí klasické dotace, ale funguje jako záruka pro různé návratné formy podpory. Jeho cílem je posílit možnosti stávajících národních programů, které čerpají z vlastních veřejných zdrojů, aby mohly efektivněji podporovat projekty s ekonomickým přínosem. To znamená například formu úvěrů, záruk nebo rizikového kapitálu. Nejedná se tedy o přímé financování, ale spíše o finanční nástroje, které pomáhají nastartovat projekty s potenciálem návratnosti (Menimekraj, 2022).

Způsob realizace: Jedná se o úvěrový nástroj, který by měl v České republice zajišťovat hlavně Národní rozvojová banka.

Možní žadatelé: Podnikatelé, jejichž projekty přinášejí ekonomické úspory nebo zisk.

Hlavní zaměření: Program se zaměřuje převážně na to, aby přilákal investice od soukromých firem, a to především v oblastech jako je snižování emisí, rozvoj sociálních služeb, dopravy a energetiky. Kromě toho podporuje i projekty ve výzkumu, inovacích a digitalizaci. (European Union, 2025).

3.2.3 Úvěry s dotačním prvkem pro veřejný sektor

Úvěrový nástroj třetího pilíře mechanismu pro spravedlivou transformaci podporuje investice v oblasti veřejného sektoru, stejně jako investice firem nebo dalších institucí, které poskytují veřejné služby v uhelných regionech.

Cíl: Tento nástroj má za cíl nabídnout veřejnému sektoru moderní a dostupné možnosti financování prostřednictvím výhodných úvěrů. Důležitým prvkem je propojení finanční

podpory formou půjčky s možností získat dotaci až do 20 % z celkových nákladů, a to zejména pro regiony zasažené útlumem těžby uhlí. Cílem je motivovat k realizaci veřejných investic a podpořit projekty, které by jinak kvůli nízké ziskovosti nebylo možné samostatně financovat (Hrajemskrajem, 2025).

Způsob realizace: Kombinace úvěrové a dotační složky

Finanční alokace: K dispozici je 10 miliard eur, přičemž dalších 1,5 miliardy eur je určeno na dotační složku. Každá země má přidělený konkrétní podíl, takže mezi státy není soutěž. Česká republika může do roku 2025 využít dotační částku až 112 milionů eur.

Možní žadatelé: O podporu mohou žádat právnické osoby veřejného práva a soukromoprávní subjekty vykonávající veřejnou službu. Zahrnuti jsou státní instituce, regionální a městské úřady i místní samosprávy.

Hlavní zaměření: Tento nástroj je zaměřen na podporu veřejného sektoru a různorodých typů investic, které sice nepřinášejí vysoký zisk, ale mají zásadní význam pro sociální, ekonomické a ekologické změny spojené s přechodem na klimaticky neutrální ekonomiku, jak je stanoveno v Plánech spravedlivé územní transformace. Současně napomáhá veřejným institucím lépe zvládat ekonomické výkyvy a krizové situace. Součástí přidělených prostředků je také odborná podpora, která se zaměřuje na přípravu, rozvoj a realizaci vhodných projektových záměrů. (DotaceEU, ©2025).

3.3 Transformační výzvy

Výzvy Operačního programu spravedlivá transformace jsou rozděleny do sedmi oblastí a to do (Hrajemskrajem, 2025):

- Podnikání
- Digitální inovace
- Lidé a dovednosti
- Věda a výzkum
- Obnova území
- Čistá energie
- Oběhové hospodářství

V rámci práce bylo poukázáno pouze na oblast obnova území, které podporuje území Karvinska.

3.3.1 Obnova území

Obce nacházející se v pohornických oblastech Karvinska, Frýdecko-Místecka a Frenštátska mohou společně získat až 1 miliardu korun na projekty zaměřené na revitalizaci území. Finanční podpora bude poskytnuta v rámci Operačního programu Spravedlivá transformace.

Výzvy jsou členěny do 4 tematických okruhů:

- Koncepce a příprava
- Příroda a krajina
- Infrastruktura
- Veřejné služby, kultura, sport a rekreace

Území k podpoře: POHO Karvinsko (Doubrava, Havířov, Horní Suchá, Karviná, Orlová, Stonava) a POHO JIH (Bordovice, Brušperk, Čeladná, Frenštát p. R., Fryčovice, Frýdek-Místek, Hukvaldy, Kozlovice, Krmelín, Kunčice p. O., Lhotka, Palkovice, Paskov, Pstruží, Řepiště, Staříč, Sviadnov, Tichá, Trojanovice, Veřovice, Vratimov, Žabeň) (Hrajemskrajem, 2025).

4 PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE-OBNOVA POHORNICKÉ KRAJINY

Tato kapitola představuje inspirativní příklad ze zahraničí, který ukazuje, jak může vypadat obnova území zasaženého těžbou. Smyslem je ukázat, jak se s podobnými výzvami vypořádali zahraničí, kde už útlum těžby v minulosti probíhal, a co z jejich zkušeností by mohlo být užitečné i pro obnovu pohornické krajiny v České republice.

4.1 Cornwall-Anglie

Cornwall se rozkládá na nejzápadnějším poloostrově Anglie a zahrnuje jak nejjižnější, tak nejzápadnější bod britské pevniny. V minulosti měl významnou roli a patřil mezi nejbohatší regiony Anglie, a to především díky rozsáhlé těžbě mědi a cínu. Tento průmysl byl klíčovým ekonomickým pilířem až do počátku 20. století, kdy těžba byla ukončena. V roce 1995 žilo v Cornwallu přibližně 568 000 obyvatel, přičemž region patřil k nejhudším oblastem Spojeného království. Jeho ekonomika byla dlouhodobě založena na těžbě cínu a kaolinu, avšak s postupným útlumem těžebního průmyslu se oblast potýkala s rostoucími ekonomickými a sociálními problémy.

4.1.1 Anglie-Eden project

Eden Project je významné ekologické centrum v britském Cornwallu, které patří mezi nejznámější atrakce svého druhu na světě. Projekt byl založen Sirem Rimem Smithem v roce 2001 a postupně se stal důležitým centrem pro osvětu a klimatických změnách, ochranu životního prostředí a udržitelnost. Vybudovaný na místě bývalého jílového lomu, zahrnuje impozantní biomové kupole, které simulují různá podnebí a ekosystémy. Návštěvníci zde mohou objevovat rozmanitost přírody a zažít jedinečný pohled na svět rostlin. Každoročně přivítá přes milion lidí, čímž se řadí k nejnavštěvovanějším místům v regionu (Hello Cornwall, ©2025).

V současnosti pochází v Cornwallu přibližně 25 % veškerých příjmů z cestovního ruchu, což dokládá význam tohoto odvětví pro regionální ekonomiku. Eden Project se stal jedním z klíčových turistických center oblasti, přičemž ročně přiláká okolo jednoho milionu návštěvníků. Tento projekt vytvořil nejen 600 přímých pracovních míst, ale také dalších 300 pracovních pozic v navazujících službách, čímž významně přispívá k zaměstnanosti a hospodářskému rozvoji Cornwallu.

Dnes je realizováno více jak 7 Eden projektů, a to po celém světě.

Alokace:

- Millennium Commission přispěla částkou 37,5 milionu liber z loterijního financování, aby označila Eden Project jako klíčový projekt pro region jihozápadní Anglie. Následné příspěvky od Millennium Commission navýšily celkovou podporu na přes 56 milionů liber.
- Evropská unie a Jihozápadní regionální rozvojová agentura poskytly dohromady přibližně 50 milionů liber, přičemž 26 milionů liber pocházelo z kapitálového financování EU.
- Další 20 milionů liber bylo získáno formou komerčních úvěrů.
- Zbývající část financování zahrnovala 8 milionů liber z dalších půjček a vlastních finančních prostředků generovaných Eden Projectem, které byly zpětně reinvestovány do rozvoje projektu (Eden project, ©2025).

II PRAKTICKÁ ČÁST

5 CHARAKTERISTIKA POHORNICKÉ KRAJINA NA KARVINSKU

Tato kapitola se věnuje stručné charakteristice území Karvinska, následně pak jeho členění na jednotlivé obce s rozšířenou působností (ORP). Každá ORP je samostatně a stručně charakterizována, přičemž součástí je také analýza vývoje počtu obyvatel od roku 2000. Základním zdrojem pro zpracování této charakteristiky byly veřejně dostupné informace zveřejněné na oficiálních webových stránkách jednotlivých obcí a statistická data poskytnutá Českým statistickým úřadem (ČSÚ).

5.1 Karvinsko

Karvinsko, ležící v severovýchodní části Moravskoslezského kraje, má rozlohu 356 km² a patří k menším okresům v České republice. Okres se skládá ze 17 obcí a to Albrechtice, Bohumín, Český Těšín, Dětmárovice, Dolní Lutyně, Doubrava, Havířov, Horní Bludovice, Horní Suchá, Chotěbuz, Karviná, Orlová, Petřvald, Petrovice u Karviné, Rychvald, Stonava, Těrlicko. Nejvíce obyvatel mají statutární města Havířov a Karviná (Český statistický úřad, ©2025).

Tato práce se zaměřuje na území, které bylo v minulosti výrazně ovlivněno hlubinnou těžbou černého uhlí. Konkrétně se jedná o šest obcí, nacházejících se na Karvinsku, které lze vidět v tabulce 2 rozdělené do jednotlivých ORP.

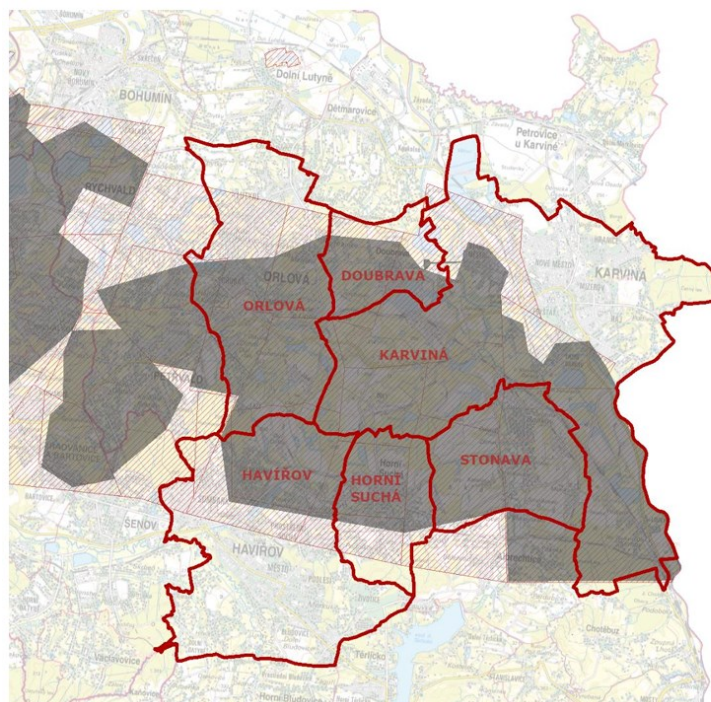
Tabulka 2 Informace o jednotlivých ORP na Karvinsku

ORP	Obec	Rozloha	Počet obyvatel
ORP Karviná	Karviná	5 725 ha	49 724
	Stonava	1 387 ha	1 758
ORP Havířov	Havířov	3 208 ha	69 694
	Horní Suchá	980 ha	4 366
ORP Orlová	Orlová	2 467 ha	27 794
	Doubrava	778 ha	1 164

Období: 31.prosinec 2023

(zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ 2025)

Na mapě (obrázek 3) lze vidět tyto obce vyznačeny hranicemi.

Obrázek 3 Mapa vyznačující hranice Karvinska

(zdroj: *hrajemskrajem.cz* 2023)

Karvinsko je historicky spojováno s těžbou černého uhlí a průmyslovým rozvojem, který na ni navazoval. Proces postupného útlumu těžby probíhá již od 90. let a nyní se nachází v jeho závěrečné fázi. Uzavírání posledních aktivních dolů klade zvýšené nároky na obnovu pohornické krajiny a vyžaduje významné investice do ekonomického a sociálního rozvoje regionu.

S ohledem na rostoucí důraz Evropské unie na nízkoemisní hospodářství a dostupnost finančních prostředků v rámci Zelené dohody (Green Deal) se usiluje o transformaci nejen Karvinska, ale celého Moravskoslezského kraje v dynamickou oblast, která propojí svou průmyslovou tradici s moderními technologiemi a kvalifikovanou pracovní silou. Cílem je překonat dlouhodobé vnímání regionu jako uhelné oblasti se znečištěným ovzduším a postupně přejít na udržitelnější energetickou strukturu založenou na obnovitelných zdrojích, efektivním využití odpadů, plynu a vodíku.

5.2 Analýza ORP na Karvinsku

Tato podkapitola se zaměřuje na stručnou charakteristiku jednotlivých obcí ORP na Karvinsku, které tvoří jádro pohornického území. Každá ORP je představena z hlediska

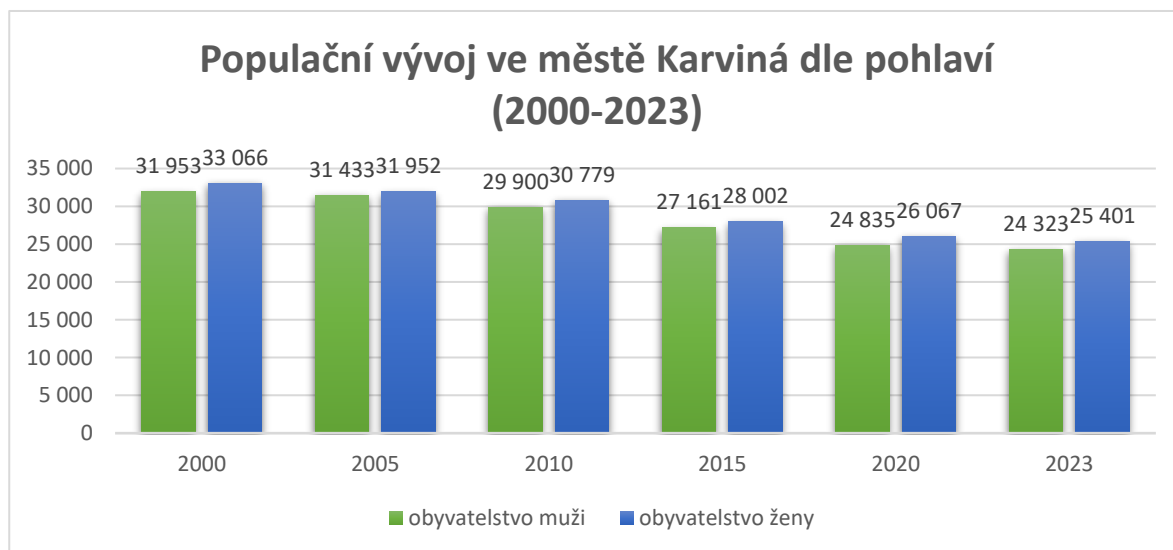
základních údajů, historického kontextu a vývoje počtu obyvatel od roku 2000, což umožňuje sledovat dopady útlumu těžby na demografii jednotlivých měst.

5.2.1 ORP Karviná

Karviná je statutární město v Moravskoslezském kraji, které se nachází v údolí řeky Olše na severním okraji Beskyd. Na severovýchodě hraničí s Polskem, kde žije významná polská menšina. Město je také známé jako lázeňské, univerzitní, turistické a ekonomické centrum (Karviná, ©2016).

Ve městě žije 49 724 obyvatel (k 31. 12. 2023) s průměrným věkem 44,9 let. Od 90. let 20. století docházelo k postupnému útlumu těžby černého uhlí na Karvinsku, což mělo výrazný dopad na socioekonomickou situaci regionu. Tento trend se odráží i v populačním vývoji, proto je graf sestaven od roku 2000, kdy byl úbytek obyvatelstva již patrný.

Od roku 2000 došlo k poklesu počtu obyvatel přibližně o 23 %, jak je patrné z přiloženého grafu. Tento úbytek je spojen zejména s útlumem těžby, který vedl k migraci obyvatel za pracovními příležitostmi, především do větších měst, jako je Ostrava.

Obrázek 4 Graf populační vývoj města Karviná dle pohlaví (2000-2023)

(zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ 2025)

5.2.2 ORP Havířov

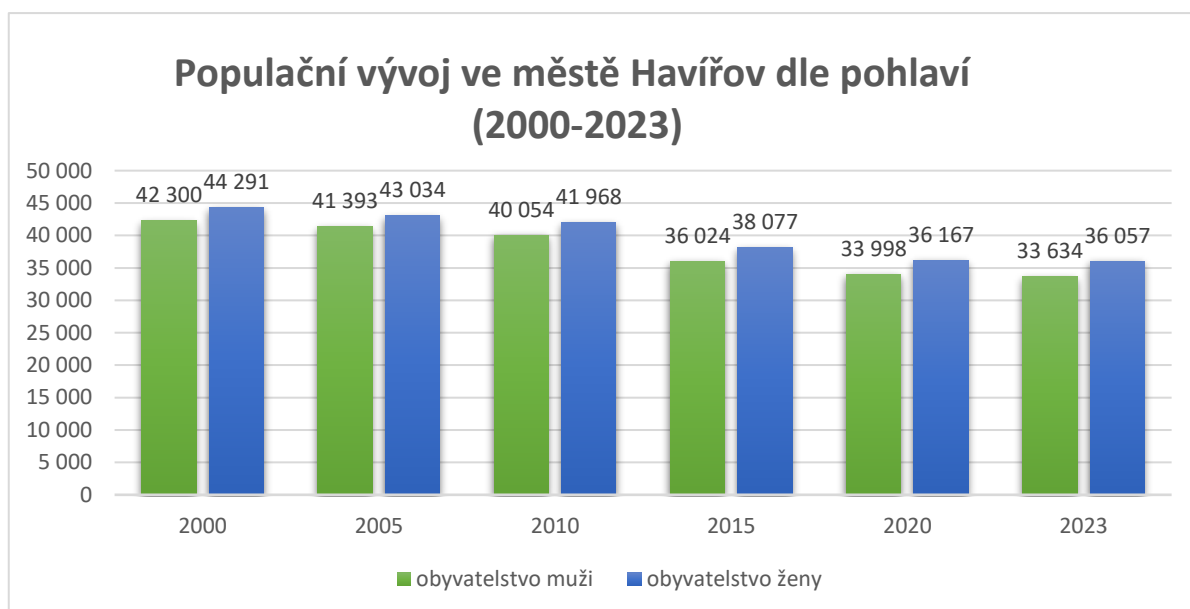
Nachází se na jižním okraji ostravsko-karvinské průmyslové aglomerace, přibližně v polovině cesty mezi Ostravou a Českým Těšínem. Havířov na severu sousedí s hornickými

centry Petřvald, Orlová a Karviná, zatímco na západě hraničí s obcemi Šenov a Václavovice (Havířov, © 2018).

Ve městě žije 69 694 obyvatel (k 31. 12. 2023) s průměrným věkem 44,8 let.

Graf populačního vývoje od roku 2000 (Obrázek 5) naznačuje pokles počtu obyvatel v průběhu tohoto období. Graf zobrazuje populační vývoj od roku 2000, jelikož právě v tomto období docházelo k postupnému útlumu těžby černého uhlí, který započal již v 90. letech 20. století.

Od roku 2000 zaznamenalo sledované území pokles obyvatelstva o přibližně 19 %, což je zřetelně viditelné z grafu. Tento demografický vývoj souvisí především s útlumem těžební činnosti, jenž měl za následek migraci obyvatel za zaměstnáním.

Obrázek 5 Graf populační vývoj města Havířov dle pohlaví (2000-2023)

(zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ 2025)

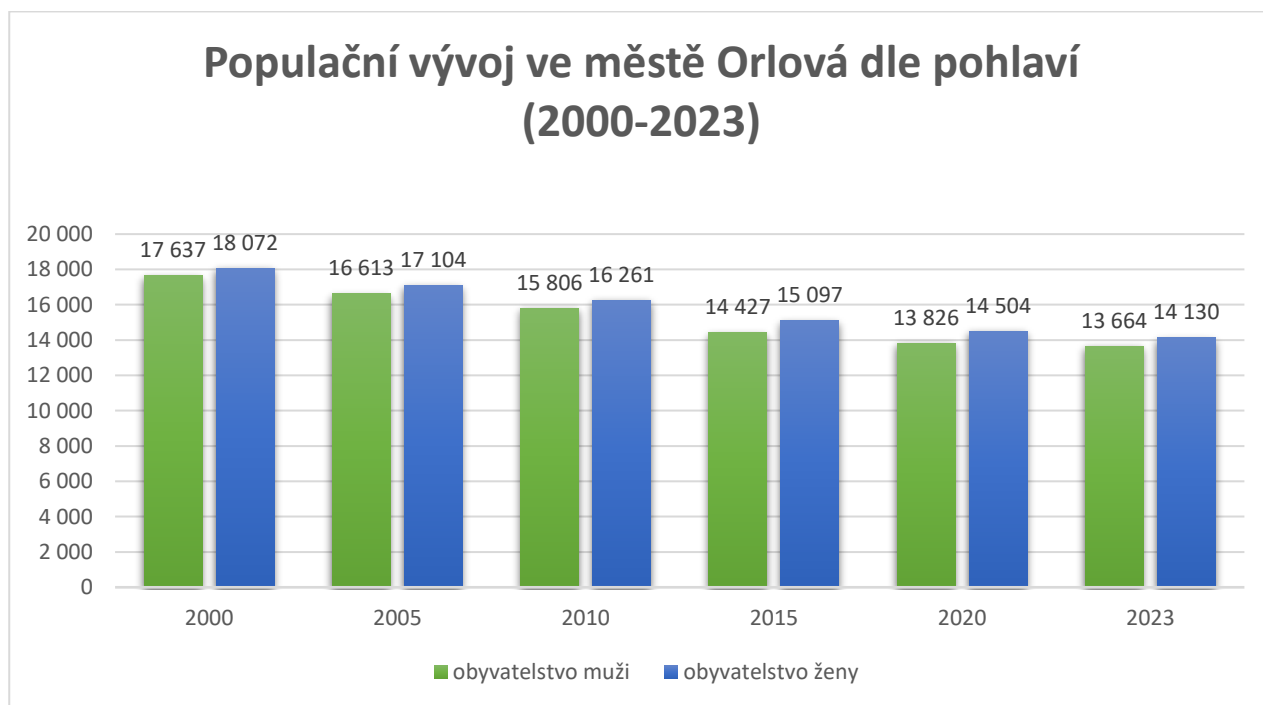
5.2.3 ORP Orlová

Orlová je město nacházející se v okrese Karviná v Moravskoslezském kraji, přibližně 18 km východně od Ostravy. Rozloha města činí 24,67 km² a zároveň plní funkci obce s rozšířenou působností. Do jeho správního obvodu spadají také Petřvald a Doubrava (Orlová, © 2013-2025).

Ve městě žije 27 974 obyvatel (k 31. 12. 2023) s průměrným věkem 43,7 let.

Graf znázorňující populační vývoj od roku 2000 (Obrázek 6) ukazuje, že během tohoto období docházelo k postupnému úbytku obyvatelstva. Rok 2000 byl zvolen jako výchozí, protože právě v této době již naplno probíhal útlum těžby černého uhlí, jehož počátky sahají do 90. let 20. století. Tento proces měl zásadní dopad na demografickou situaci v regionu.

Od roku 2000 došlo na sledovaném území k poklesu počtu obyvatel přibližně o 22 %, jak vyplývá z přiloženého grafu. Tento pokles je spojen s postupným útlumem těžby, který vedl k migraci obyvatel za pracovními příležitostmi.

Obrázek 6 Graf populační vývoj města Orlová dle pohlaví (2000-2023)

(zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ 2025)

5.3 Charakteristika pohornické krajiny

Pohornická oblast Karvinska je územím s mimořádně specifickým charakterem, který vznikl v důsledku dlouhodobé těžby černého uhlí. Tato kapitola je proto věnována jejímu bližšímu vymezení a popisu. Zaměřuje se na charakteristiku jednotlivých důlních lokalit, které měly zásadní význam pro průmyslový rozvoj regionu.

Součástí popisu je také přírodní prostředí, které bylo silně poznamenáno těžbou, avšak postupem času se proměnilo a dnes se vyznačuje několika specifickými a jedinečnými znaky.

5.3.1 Pohornická krajina

Jádrovou oblastí postindustriální krajiny tvoří bývalé doly, které na Karvinsku zanechala těžba černého uhlí. Tyto lokality dnes představují klíčová území pro obnovu a další rozvoj regionu. Jedná se o tyto doly:

- **Důl František** - Areál po ukončené těžbě, skipová věž však byla zachována, většina území byla postupně přeměněna na prostory určené pro nové výrobní využití.
- **Důl Dukla** - Areál po bývalé těžbě, původní budovy již byly odstraněny, většina plochy je postupně přetvářena pro nové výrobní využití.
- **Důl Lazy** - Území bývalého těžebního areálu, kde v současnosti probíhá jeho likvidace a postupná přeměna na hospodářskou zónu.
- **Důl 9. května** - Menší bývalý důlní areál nacházející se v bezprostřední blízkosti obce Horní Suchá, s dochovanou těžní věží a několika dalšími objekty, součástí areálu je také napojení na železniční vlečku.
- **Důl Darkov** - Areál po ukončené těžbě.
- **Důl Barbora** - Bývalý důlní areál, dochovala se těžní věž a další architektonické hodnotné objekty, které jsou součástí původní zástavby.
- **Důl Doubrava sever** - Výdušná jáma situovaná na okraji pohornické oblasti, z původní zástavby zůstalo několik dochovaných objektů. Díky své poloze a tvaru tvoří výrazný krajinný prvek.
- **Důl ČSA** - Areál po ukončené těžbě
- **Důl ČSM jih** - Činný těžební areál, který tvoří výrazný orientační bod v krajině, zejména při pohledu z větší vzdálenosti.
- **Důl ČSM sever** - Stále provozovaný těžební areál, který výrazně ovlivňuje siluetu krajiny a je dobře viditelný z větší vzdálenosti.

5.3.2 Příroda

Zkoumané území pohornické krajiny, nacházející se v trojúhelníku mezi Karvinou, Havířovem a Orlovou, je oblastí, která se v posledních desetiletích výrazně proměnila vlivem těžby černého uhlí. Těžba zde stále probíhá, přičemž kvůli nezakládaným prostorům po těžbě dochází na povrchu k poklesům terénu. Typickými znaky této krajiny jsou:

- **Pokles a poklesová jezera** - Hlavním důsledkem těžby je snížení terénu a vznik rozsáhlých kotlin a poklesových jezer, která často dosahují až k úrovni podzemní vody. V místech s dřívějšími stržemi pak vznikají členité zálivy.
- **Hlušina a využití v terénu** - Hlušina z dolů se stala běžným stavebním materiálem v krajině byla tak využita například pro násypy železničních vlečků, báňských drah, hráze odkališť nebo přístupové cesty v oblastech jako Kozinec či Doubrava.
- **Odvaly** - Významným prvkem reliéfu jsou důlní odvaly, které se v oblasti vyskytují jako údolní, svahové a tabulové. Původně ostré tvary byly často zploštěny rekultivací, s výjimkou některých lokalit, například ČSA. U tabulových odvalů jsou výrazné lemy, které vytvářejí výškové stupně. Kuželové odvaly se dochovaly výjimečně, o to jsou však cennější.
- **Rekultivace-písečné duny** - Zvláštností je rekultivovaná plocha východně od dolů Darkov a ČSM, kde byl terén upraven do zvlněného reliéfu připomínajícího písečné duny což je tvar, který je v této oblasti zcela unikátní.
- **Odkaliště** - Odkaliště patří mezi další významné prvky. Rozlišujeme aktivní odkaliště, která mají hrázové konstrukce, a rekultivovaná odkaliště, jež dnes tvoří rovinné plochy bez změny nadmořské výšky.
- **Svahové deformace** - V místech, kde se krajina propadá, dochází ke svahovým deformacím. Objevují se trhliny, stupně a sesuvy půdy, za nimiž často vznikají mokřiny nebo malá jezírka.

6 ANALÝZA PROJEKTŮ NA OBNOVU POHORNICKÉ KRAJINY NA KARVINSKU FINANCOVANÝCH Z KOHEZNÍ POLITIKY EU V OBDOBÍ 2021-2027

Tato kapitola se zaměřuje na analýzu projektů financovaných z fondů Evropské unie, které byly v programovém období 2021–2027 schváleny v rámci obcí s rozšířenou působností na území Karvinska. Hlavní pozornost je věnována projektům orientovaným na revitalizaci pohornické krajiny.

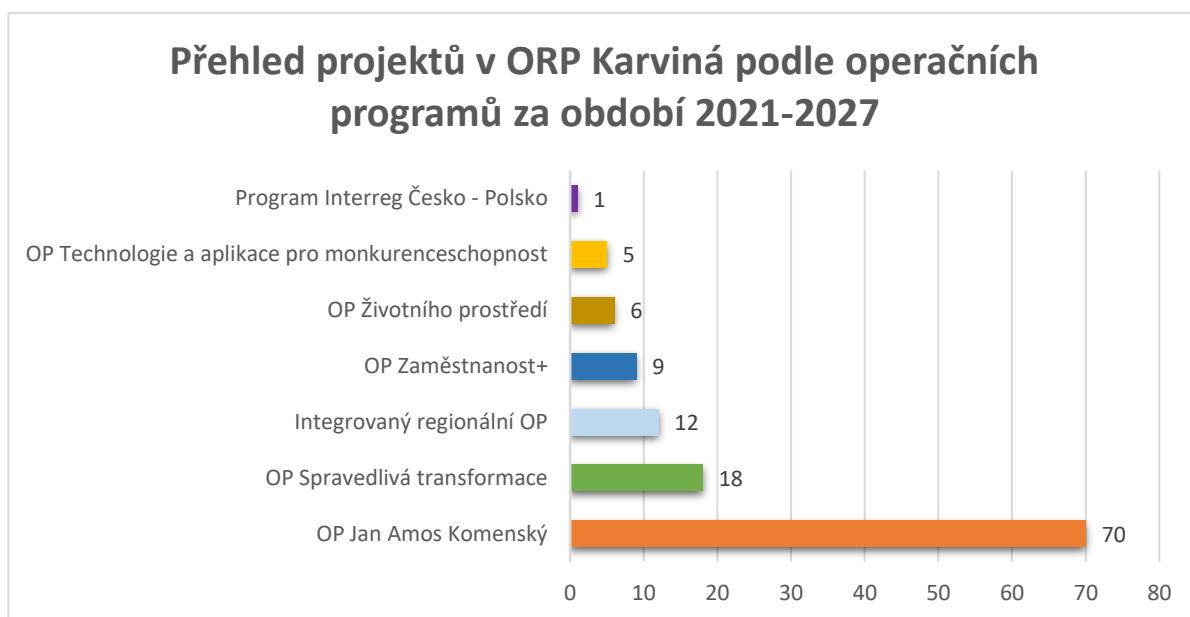
Analýza je členěna podle jednotlivých ORP, což umožňuje přehledné sledování územního rozložení realizovaných projektů. V závěru kapitoly je uvedeno souhrnné vyhodnocení pokrývající celé území Karvinska.

První fáze analýzy je zaměřena na celkový přehled všech schválených projektů, které byly rozříděné podle jednotlivých operačních programů. Hlavním zdrojem dat byla veřejně přístupná databáze projektů na portálu DotaceEU.cz. Při zpracování rešerše byl využit nástroj „Mapa projektů“, do kterého byla postupně zadávána jednotlivá města spadající pod konkrétní ORP. Přehled měst přiřazených ke konkrétním ORP je uveden v tabulce 2. Na základě těchto údajů byla následně provedla samostatná analýza pro každé ORP.

Další část byla zaměřená specificky na projekty, které se týkají revitalizace pohornické krajiny. Hlavním podkladem při výběru těchto projektů byl program POHO2030, který mapuje konkrétní záměry a aktivity zaměřené na obnovu a rozvoj území zasaženého těžbou. Informace o těchto projektech byly následně ověřeny a doplněny pomocí dat dostupných na portálu DotaceEU.cz.

6.1 Analýza dotačních projektů v ORP Karviná

Graf (Obrázek 7) znázorňuje rozdělení dotačních prostředků podle jednotlivých operačních programů pro ORP Karviná, do kterého spadají města Karviná a Stonava. Nejvíce projektů bylo realizováno v rámci Operačního programu Jan Amos Komenský, a to v celkovém počtu 70 projektů. Druhým nejčastěji využívaným byl Operační program Spravedlivá transformace, v jehož rámci bylo schváleno 18 projektů. Tento program je zároveň jediným operačním programem, který se v ORP Karviná zaměřuje přímo na revitalizaci pohornické krajiny. V této oblasti bylo prostřednictvím programu podpořeno celkem 7 projektů.

Obrázek 7 Graf přehled projektů v ORP Karviná rozdělené do OP v období 2021-2027

(zdroj: vlastní zpracování dle DotaceEU 2025)

6.2 Analýza dotačních projektů na obnovu pohornické krajiny v ORP Karviná

V území ORP Karviná bylo pro programové období 2021–2027 dosud schváleno sedm projektů zaměřených na obnovu pohornické krajiny, které jsou financovány z prostředků Evropské unie. Všechny tyto projekty jsou financovány z prostředků Fondu pro spravedlivou transformaci prostřednictvím Operačního programu Spravedlivá transformace.

Mapa (Obrázek 8) zachycuje přehled projektů schválených v území ORP Karviná, které byly doposud oficiálně schváleny k realizaci na obnovu pohornické krajiny období 2021-2027.

Obrázek 8 Mapa ORP Karviná znázorňující projekty na obnovu pohornické krajiny

(zdroj: vlastní úprava dle DotaceEU 2025, dle POHO2030 2025)

1 – Obnova exteriéru kostela sv. Petra z Alkatary – udržovací práce

- **Zadavatel:** Římskokatolická farnost Karviná-Doly
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 7 997 715,01 Kč

- **Soukromé zdroje:** 1 696 485,00 Kč

Cílem je podpořit regiony a obyvatele při zvládání sociálních, ekonomických a environmentálních výzev spojených s přechodem na klimaticky neutrální hospodářství.

2 – POHO Park Gabriela

- **Zadavatel:** Moravskoslezský kraj
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 427 549 999,96 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 75 449 999,99 Kč

Projekt POHO Park Gabriela je součástí širší iniciativy POHO 2030, jejímž cílem je proměna pohornické krajiny Karvinska v atraktivní a udržitelný region. Do roku 2027 má vzniknout moderní centrum, které nabídne zázemí pro návštěvníky dolu Gabriela i nedalekého kostela sv. Petra z Alkantary. Součástí areálu budou expozice hornické historie i vize budoucnosti regionu, zázemí pro návštěvníky a investory, restaurace, multifunkční sály a turistická atrakce v podobě ferratové stezky na těžní věž. Klíčovým bodem projektu je rekonstrukce památkově chráněných budov dolu Gabriela. Plán počítá i s revitalizací okolí – vzniknout má krajinný park, relaxační lesní pláž s biotopem, glampingové ubytování a stezky propojující celý prostor s pohornickou krajinou. Projekt probíhá ve čtyřech fázích od roku 2022 do 2027 a má ambici stát se výchozím bodem pro novou identitu regionu.

3 – Územní studie lokality Karviná – Staré město

- **Zadavatel:** Statutární město Karviná
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 4 280 000,00 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 1 070 000,00 Kč

Cílem projektu je zpracování územní studie pro oblast Karviná – Staré Město, a to jako součást záměru města Karviné oživit a rozvíjet tuto lokalitu. Studie má připravit podmínky pro kvalitní individuální bydlení doplněné potřebnou občanskou vybaveností, funkční zelení

a rekreačními plochami, s důrazem na principy udržitelného rozvoje a přizpůsobení se změně klimatu.

4 – Koncepční dořešení lokality Loděnice v parku B. Němcové – PD a inženýrská činnost

- **Zadavatel:** Statutární město Karviná
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 2 071 854,37 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 690 618,13 Kč

Cílem projektu je zajištění projektové přípravy a zpracování projektové dokumentace, včetně inženýrské činnosti a nezbytných podkladů (např. dendrologického průzkumu), potřebných pro realizaci rozvojového záměru v Moravskoslezském kraji. Jedná se o koncepční dořešení obnovy volnočasového výletního areálu Loděnice v parku Boženy Němcové v Karvině.

5 – Zámecké Konírny – Community Hub

- **Zadavatel:** Statutární město Karviná
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 103 513 244,11 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 21 957 354,81 Kč

Projekt se zaměřuje na záchranu památkově chráněných objektů bývalých zámeckých koníren a jejich nové smysluplné využití. Tyto stavby představují cenné svědectví o každodenním životě významného rodu Larisch-Mönnich, který sehrál klíčovou roli v rozvoji těžby uhlí na Karvinsku. Kromě obnovy objektů dojde také k jejich otevření veřejnosti a využití pro spolkovou, kulturní a komunitní činnost. Památka se tak promění v živé centrum občanského a kulturního dění ve městě.

6 – Vytvoření zázemí pro rekreační areál Karvinského moře

- **Zadavatel:** Statutární město Karviná

- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 1 495 568,30 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 317 241,75 Kč

Lokalita Karvinského moře, vznikla v důsledku hornické činnosti, je dnes oblíbeným místem pro rekreaci. Původně zde stávaly domy a ulice, dnes se oblast postupně proměňuje v zázemí pro volnočasové aktivity. Projekt počítá s umístěním obslužného a skladovacího kontejneru a instalací kamerového systému. Tím dojde k rozšíření nabízených služeb – návštěvníci si budou moci zakoupit občerstvení, zapůjčit sportovní vybavení a díky kamerám se zároveň zvýší bezpečnost celé lokality.

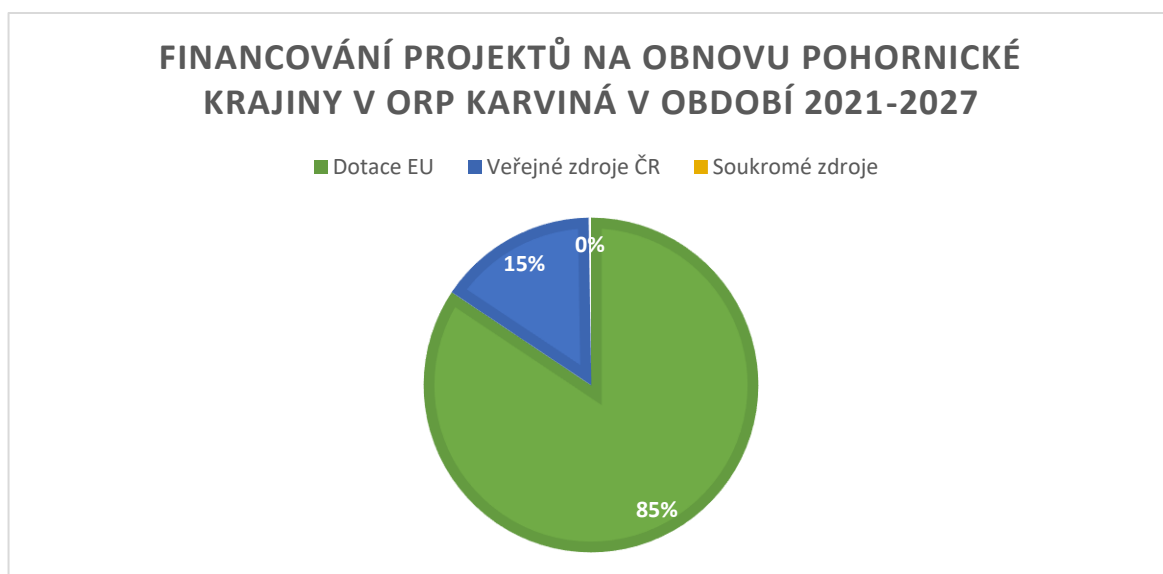
7 – Revitalizace toku a oblasti lesopark Dubina – projektová dokumentace a inženýrská činnost

- **Zadavatel:** Statutární město Karviná
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 908 083,16 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 302 694,39 Kč

Cílem projektu je zpracování projektové dokumentace a přípravných prací pro plánovanou obnovu území v Moravskoslezském kraji, konkrétně revitalizaci vodního toku a přilehlé oblasti lesoparku Dubina v Karviné.

6.2.1 Analýza financování

Celková alokace těchto projektů činí 649 300 854 Kč. Z grafu (Obrázek 9) vyplývá, že 85 % této částky tvoří dotace z fondů EU ve výši 547 816 463 Kč, zatímco 15 % pochází z veřejných zdrojů České republiky, konkrétně 99 787 906 Kč. Cizí zdroje tvoří částku 1 696 485 Kč, přičemž tento typ financování se vyskytl pouze u jednoho z projektů.

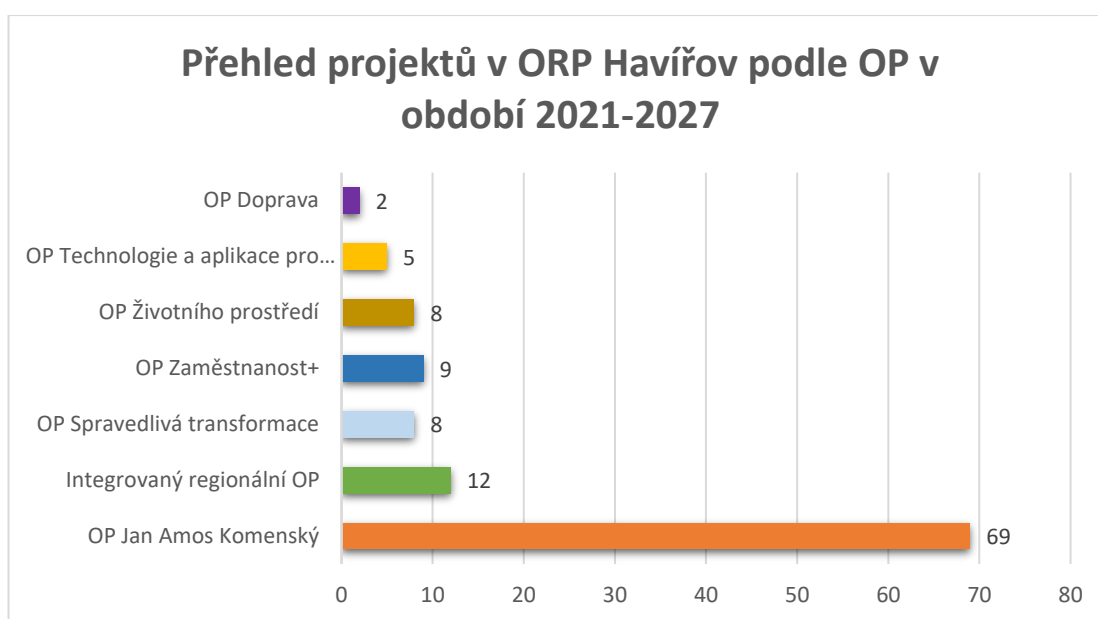

Obrázek 9 Graf financování projektů na obnovu pohornické krajiny v ORP Karviná v období 2021-2027

(zdroj: vlastní zpracování dle DotaceEU 2025)

6.3 Analýza dotačních projektů na obnovu pohornické krajiny v ORP Havířov

Graf (Obrázek 10) zachycuje přehled čerpání dotací podle jednotlivých operačních programů v ORP Havířov, do kterého zapadá město Havířov a Horní Suchá. Největší počet podpořených projektů spadá do Operačního programu Jan Amos Komenský, a to celkem 69 projektů. Následuje Operační program Spravedlivá transformace, v rámci kterého bylo schváleno 12 projektů. Tento program je zároveň specifický tím, že jako jediný cílí na obnovu pohornické krajiny v ORP Havířov.

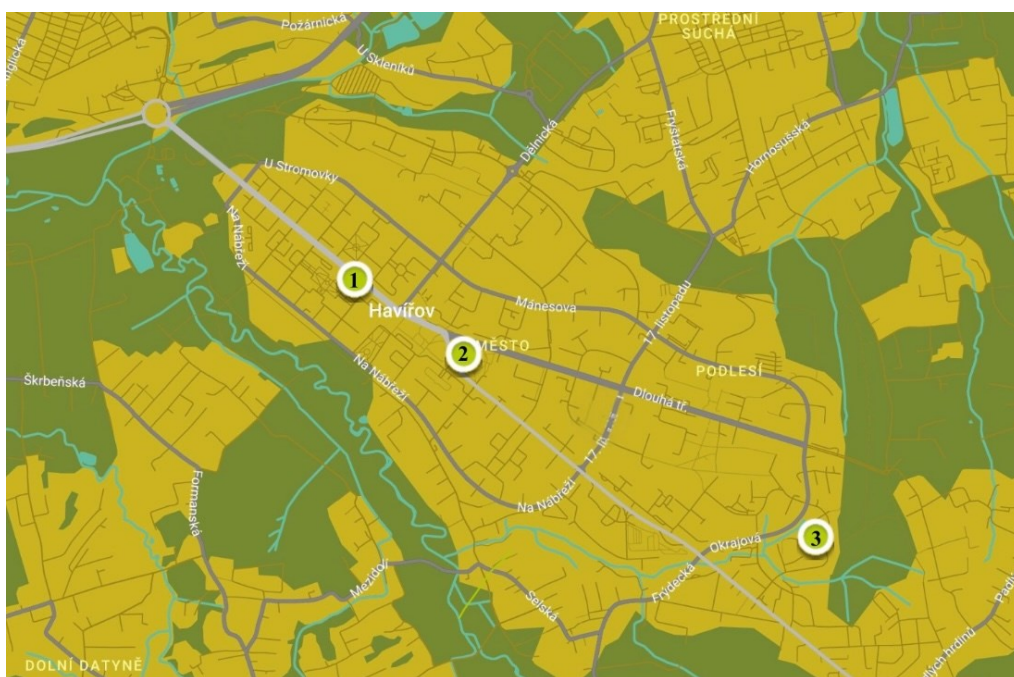
Obrázek 10 Graf přehled projektů v ORP Karviná podle OP v období 2021-2027

(zdroj: vlastní zpracování dle DotaceEU 2025)

6.4 Analýza dotačních projektů na obnovu pohornické krajiny v ORP Havířov

V území ORP Havířov byly pro programové období 2021–2027 doposud schváleny tři projekty zaměřené na obnovu pohornické krajiny, které jsou financovány z prostředků Evropské unie. Všechny uvedené projekty, byly podpořeny z Fondu pro spravedlivou transformaci, a to prostřednictvím Operačního programu Spravedlivá transformace

Mapa (Obrázek 11) znázorňuje přehled projektů schválených na území ORP Havířov, které byly doposud oficiálně schváleny k realizaci na obnovu pohornické krajiny období 2021–2027.

Obrázek 11 Mapa ORP Havířov znázorňující projekty na obnovu pohornické krajiny

(zdroj: vlastní úprava dle DotaceEU 2025, dle POHO2030 2025)

1 - Cyklostezka na ul. ČSA

- **Zadavatel:** Statutární město Havířov
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 2 527 053,30 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 445 950,58 Kč

Cyklistická doprava v Havířově nabízí značný potenciál pro rozvoj, který však dosud brzdí neúplná infrastruktura. Projekt si klade za cíl vytvořit rychlé, bezpečné propojení mezi jednotlivými částmi města. Nová cyklostezka vznikne přestavbou stávajícího chodníku, přičemž budou jasně odděleny pruhy pro cyklisty a pěší. Tato trasa naváže na současnou síť a zlepší přístup k důležitým dopravním bodům, čímž přispěje ke zvýšení bezpečnosti i komfortu pro cyklisty a chodce.

2 – Cyklostezka na ul. Národní třída

- **Zadavatel:** Statutární město Havířov
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 6 718 150,62 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 1 185 555,99 Kč

Cílem projektu je obnova a úprava komunikace určené pro cyklisty. Cyklostezka na ulici Národní třída reaguje na potřebu zajištění bezpečné a ekologické dopravy obyvatel při každodenním cestování do zaměstnání, škol nebo za službami. Nová stezka vznikne úpravou stávajících chodníků, přičemž dojde k oddělení prostoru pro cyklisty a pěší. Trasa se napojí na stávající cyklistickou síť, čímž se zlepší přístupnost klíčových dopravních bodů a zvýší bezpečnost pohybu ve městě.

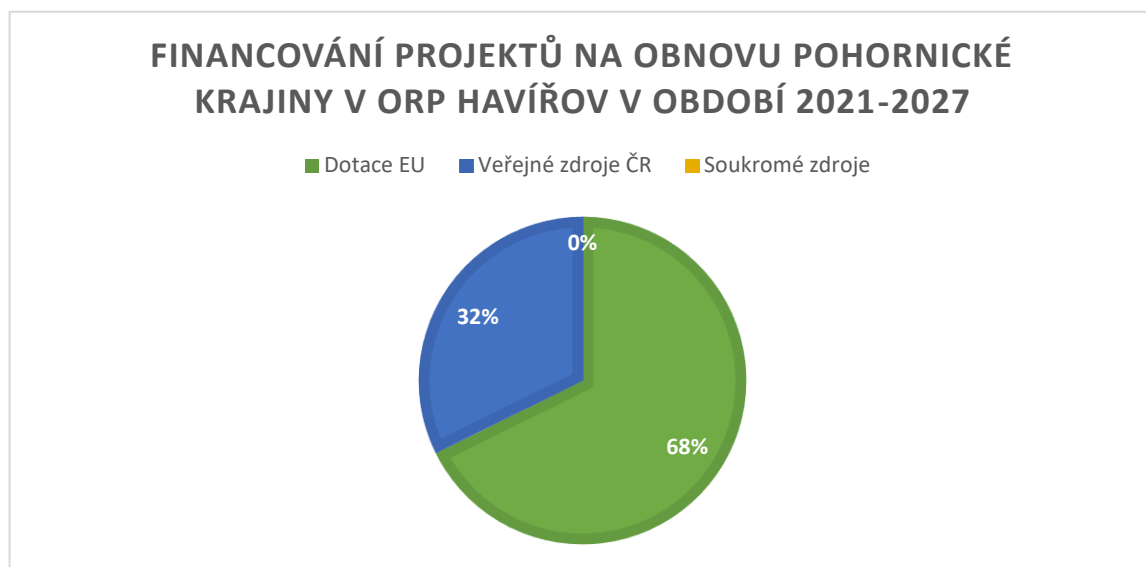
3 – Revitalizace a výstavba dětského hřiště na ul. J. Gagarina

- **Zadavatel:** Statutární město Havířov
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 13 112 201,80 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 2 781 376,14 Kč

Díky realizaci projektu vznikne originální multifunkční hřiště určené pro všechny věkové skupiny, které nabídne prostor pro aktivní trávení volného času i komunitní setkávání.

6.4.1 Finanční analýza

Jak vyplývá z grafu (Obrázek 12), 68 % celkové alokace tvoří dotace z fondů EU ve výši 9 245 203 Kč, zatímco zbývajících 32 %, tedy 4 412 881 Kč, pochází z veřejných zdrojů České republiky. Projekty nebyly spolufinancovány ze soukromých zdrojů.

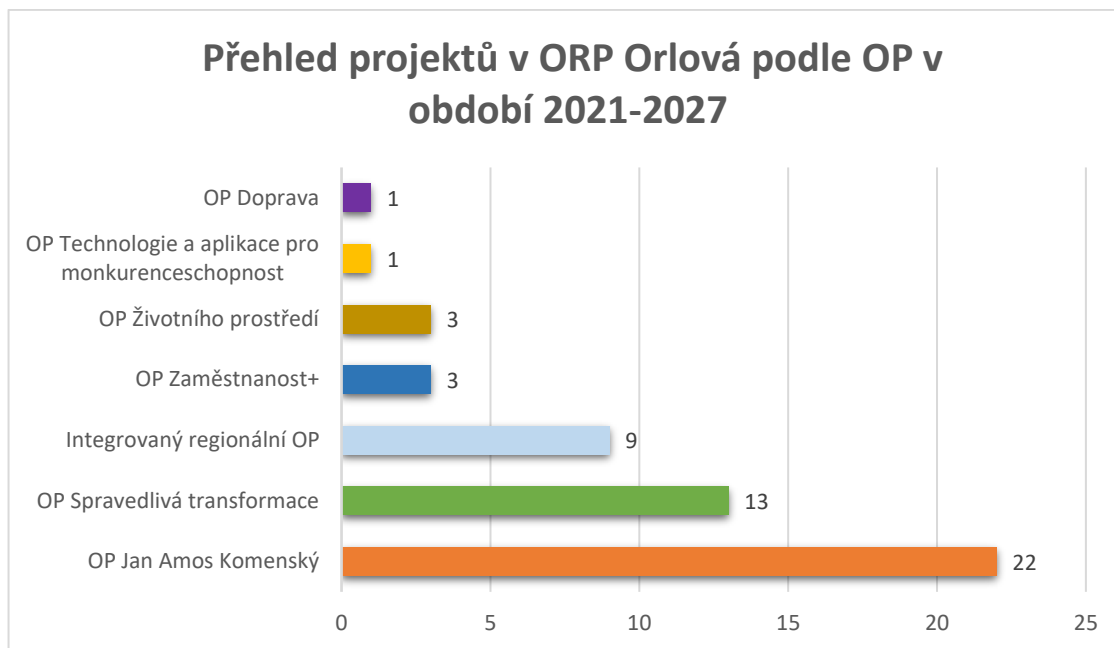

Obrázek 12 Graf financování projektu na obnovu pohornické krajiny v ORP Havířov v období 2021-2027

(zdroj: vlastní zpracování dle DotaceEU 2025)

6.5 Analýza dotačních projektů v ORP Orlová

Graf (Obrázek13) zachycuje přehled čerpání dotací podle jednotlivých operačních programů. V ORP Orlová, do kterého zapadá město Orlová a Doubrava. Stejně jako u předchozích obcí s rozšířenou působností bylo nejvíce projektu financováno pomocí Operačního programu Jan Amos Komenský, celkem bylo schváleno 22 projektů. Spolu s integrovaným regionálním operačním programem i tady je na druhém místě operační program spravedlivá transformace a to se 7 projekty.

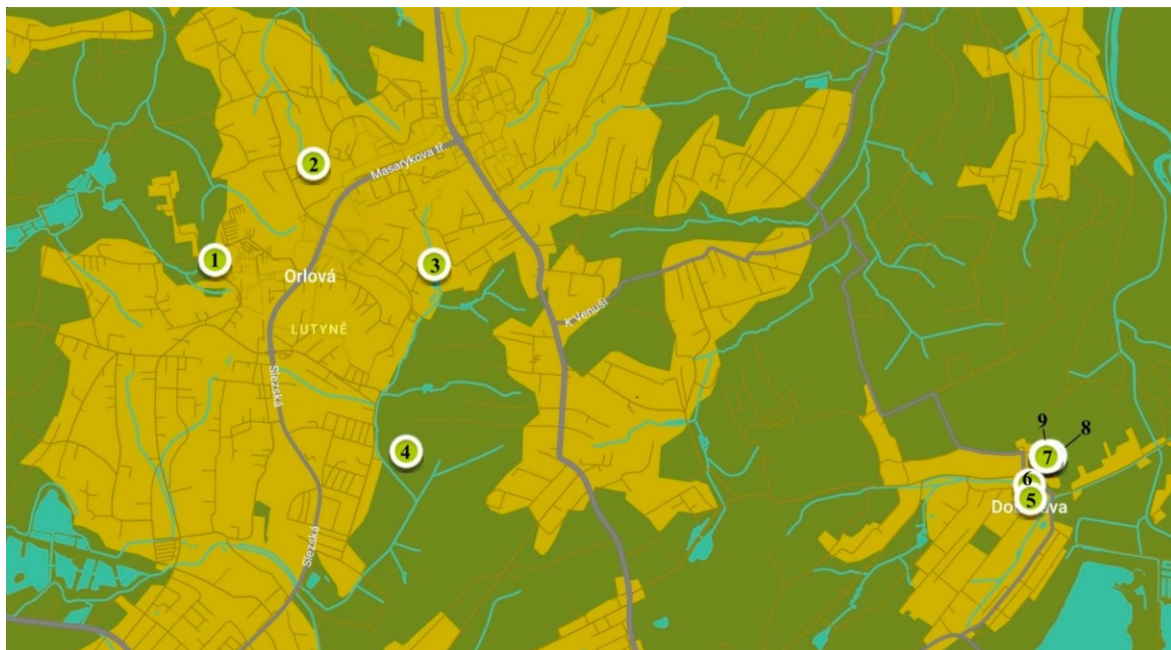
Obrázek 13 Graf přehled projektů v ORP Orlová podle OP v období 2021-2027

(zdroj: vlastní zpracování dle DotaceEU 2025)

6.6 Analýza dotačních projektů na obnovu pohornické krajiny v ORP Orlová

V rámci programového období 2021–2027 bylo na území ORP Orlová doposud podpořeno devět projektů zaměřených na revitalizaci pohornické krajiny, financovaných z fondů Evropské unie. Všechny tyto projekty byly financovány z Fondu pro spravedlivou transformaci, a to v rámci Operačního programu Spravedlivá transformace. Z celkového počtu se pět projektů realizuje na území obce Doubrava, která je historicky spojena s hornickou činností.

Mapa (Obrázek 14) znázorňuje přehled projektů schválených v území ORP Karviná, které byly doposud oficiálně schváleny k realizaci na obnovu pohornické krajiny v období 2021-2027.

Obrázek 14 Mapa ORP Orlová znázorňují projekty na obnovu pohornické krajiny

(zdroj: vlastní úprava dle Dotace EU 2025, dle POHO2030 2025)

1 – Skatepark v O/Lutyni

- **Zadavatel:** Město Orlová
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 11 814 909,32 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 2 506 192,88 Kč

Předmětem žádosti je výstavba nového skateparku v severní části Orlové, konkrétně v městské části Orlová-Lutyně. Skatepark bude umístěn v těsné blízkosti základní školy a dětského hřiště na ulici Ke Studánce. Sloužit bude nejen sportovcům, ale především široké veřejnosti jako prostor pro aktivní trávení volného času.

2 – Veřejně přístupné hřiště u ZŠ u Kapličky O/Lutyně

- **Zadavatel:** Město Orlová
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 11 199 233,32 Kč

- **Veřejné zdroje ČR:** 2 375 594,94 Kč

Žádost se týká rekonstrukce stávajícího sportovního hřiště, které bude rozšířeno o nové prvky pro atletiku a míčové sporty. Hřiště se nachází v blízkosti základní školy U Kapličky v centrální části města. Areál slouží široké veřejnosti, je pravidelně využíván místními obyvateli, školní mládeží v rámci výuky i návštěvníky města, jelikož je volně přístupný.

3 – Revitalizace areálu letního koupaliště – zpracování PD

- **Zadavatel:** Město Orlová
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 2 099 356,05 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 699 785,35 Kč

Předmětem žádosti je zpracování projektové dokumentace a souvisejících podkladů pro revitalizaci areálu bývalého letního koupaliště v Orlové-Lutyni. Na místě nevyužívaného areálu by mělo vzniknout moderní sportovně-relaxační prostor pro volnočasové aktivity. V tomto projektu k demolici stávajících objektů a regeneraci území, na kterou naváže vytvoření veřejného prostoru nabízejícího zázemí pro aktivní odpočinek napříč generacemi.

4 – PD na revitalizaci údolí Zimovůdky

- **Zadavatel:** Město Orlová
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 1 043 249,84 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 347 749,95 Kč

Žádost se týká zpracování projektové dokumentace k projektu „Revitalizace údolí Zimovůdky – propojení Zámeckého parku a lesoparku“. Řešené území leží v centrální části města a představuje jedinečnou kulturní krajinu rozkládající se podél údolní nivy vodního toku Zimovůdka.

5 – Sportoviště v obci Doubrava

- **Zadavatel:** Obec Doubrava
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 5 166 261,50 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 1 095 873,65 Kč

Projekt zahrnuje výstavbu dvou nových venkovních sportovišť v obci Doubrava o celkové ploše 664 m². Sportoviště budou celoročně přístupná veřejnosti zdarma. Hlavním záměrem je zlepšení kvality života obyvatel a posílení komunitního života, čímž se zároveň přispěje ke zmírnění negativních dopadů dřívější hornické činnosti v oblasti.

6 – Urbanisticko-krajinářská koncepční studie rozvoje obce Doubrava

- **Zadavatel:** Obec Doubrava
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 1 035 760,00 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 258 940,00 Kč

Projekt se zaměřuje na pořízení urbanisticko-krajinářské koncepční studie, která bude zpracována pro celé katastrální území obce Doubrava.

7 - Zámek Doubrava – Projekční práce

- **Zadavatel:** Obec Doubrava
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 4 855 125,00 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 1 618 375,00 Kč

Projekt je zaměřen na vypracování kompletní projektové dokumentace k záměru „Zámek Doubrava“.

8 – Drábovna Doubrava

- **Zadavatel:** Obec Doubrava
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 5 248 778,54 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 1 749 592,84 Kč

Projekt se týká rekonstrukce objektu Drábovny v obci Doubrava, který představuje brownfield určený k obnově pro účely veřejného využití – konkrétně jako spisovna a sklad obecního úřadu. Hlavním přínosem projektu je zmírnit dopady dřívější hornické činnosti a zlepšit kvalitu života v obci.

9 – Zámek Doubrava

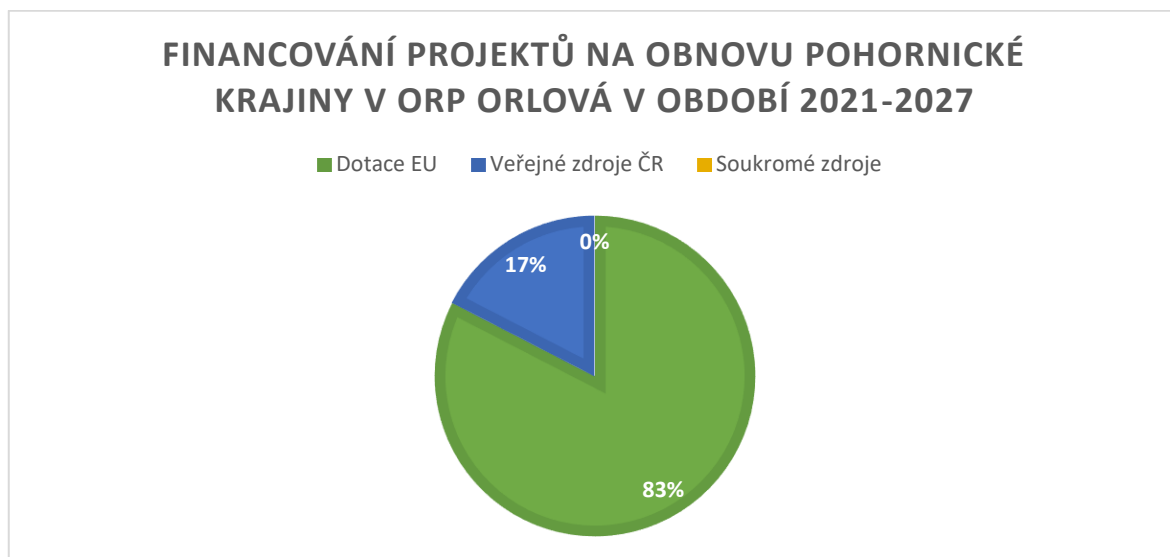
- **Zadavatel:** Obec Doubrava
- **Operační program:** Spravedlivá transformace
- **Fond:** FST
- **Dotace EU:** 65 810 753,28 Kč
- **Veřejné zdroje ČR:** 13 959 856,76 Kč

Projekt se zaměřuje na rekonstrukci Zámku v obci Doubrava, který představuje významnou historickou a architektonickou památku evidovanou v seznamu kulturních památek Národního památkového ústavu. Realizace projektu přispěje ke zmírnění negativních dopadů hornické činnosti alepší kvalitu života v obci.

V prostorách zámku se plánuje zřízení knihovny s čítárnou, informačního centra, komunitního prostoru pro setkávání a malého muzea, které připomene nejen rod Mattencloitů jako bývalé majitele, ale také dvoustoletou historii těžby černého uhlí v Doubravě. Součástí expozice budou i vzpomínky na významné osobnosti obce, například sokola a legionáře Jana Čapka.

6.6.1 Finanční analýza

Z grafu (Obrázek 15) může vyčíst, že 83 % celkového financování tvoří dotace z fondů EU ve výši 108 273 424 Kč, zatímco zbývajících 17 %, tedy 22 862 364 Kč, pochází z veřejných zdrojů České republiky. Tyto projekty nebyly financovány ze soukromých zdrojů.

Obrázek 15 Graf financování projektů na obnovu pohornické krajiny v ORP Orlová v období 2021-2027

(zdroj: vlastní zpracování dle DotaceEU 2025)

6.7 Shrnutí analýzy dotací na Karvinsku

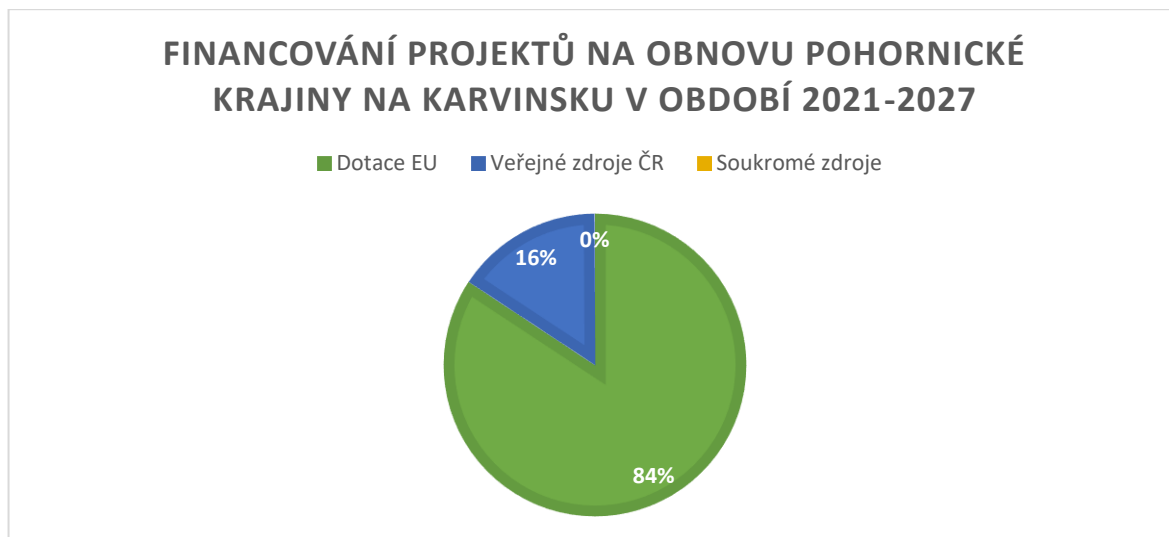
Na základě provedené analýzy bylo zjištěno, že Operační program Spravedlivá transformace hraje v oblasti Karvinska důležitou roli. Celkem bylo v programovém období 2021-2027 schváleno 43 projektů, z toho 19 se přímo zaměřuje na obnovu pohornické krajiny. Přesněji to je vidět v tabulce 3. Nejvíce projektů obecně bylo realizováno v rámci ORP Karviná, a to 18 projektů, ale při zaměření pouze na projekty s přímým dopadem na obnovu krajiny po těžbě uhlí, vede ORP Orlová, kde se jich uskutečňuje 9, však většina z nich v obci Doubrava. V ORP Havířov probíhají 4 projekty zaměřené na revitalizaci území.

Tabulka 3 Rozdělení projektů z OP Spravedlivá transformace na Karvinsku

KARVINSKO					
Projekty Spravedlivá transformace			Projekty na obnovu pohornické krajiny		
43			19		
ORP Karviná	ORP Havířov	ORP Orlová	ORP Karviná	ORP Havířov	ORP Orlová
18	12	13	7	3	9

(zdroj: vlastní zpracování dle DotaceEU 2025)

Celkové náklady na projekty zaměřené na obnovu pohornické krajiny na Karvinsku činí 2 008 988 274 Kč. Z této částky tvoří 85 %, tedy 1 760 487 836 Kč, dotace z fondů Evropské unie v rámci kohezní politiky. Zbývajících 15 % je tvořeno veřejnými zdroji České republiky, konkrétně částkou 326 803 953 Kč. Jediný projekt je rovněž částečně financován ze soukromých zdrojů, a to částkou 1 696 485 Kč, která však představuje méně než 1% celkové alokace.

Obrázek 16 Graf financování projektů na obnovu pohornické krajiny na Karvinsku v období 2021-2027

(zdroj: vlastní zpracování dle DotaceEU 2025)

7 POLOSTRUKTUROVANÉ ROZHOVORY

Tato kapitola byla zaměřená na kvalitativní část výzkumu, která pomáhá lépe pochopit, jak se v praxi využívá kohezní politika EU při obnově pohornické krajiny na Karvinsku. K tomu byla použita metoda polostrukturovaných rozhovorů, díky které bylo možné získat konkrétní zkušenosti, názory a postřehy od aktérů, kteří se na rozvojových projektech v regionu přímo podílejí

Při přípravě a realizaci rozhovorů byla práce opírána o odbornou publikaci Hendla (2023) „Kvalitativní výzkum: základní metody, teorie a aplikace“, konkrétně o kapitolu zaměřenou na metody získávání dat. Tento přístup umožnil připravit otázky tak, aby byly zacílené na konkrétní témata, ale zároveň dávaly prostor pro osobní zkušenosti a pohledy respondentů.

Rozhovory byly zaměřovaly na praktické otázky, jako je spolupráce mezi městy, obcemi a dalšími aktéry v regionu, bariéry při podávání a realizaci projektů, využívání různých finančních zdrojů a návrhy, jak zjednodušit dotační systém. Odpovědi byly následně zpracovány metodou otevřeného kódování, která pomohla rozdělit informace do přehledných kategorií a odhalit opakující se vzorce v odpovědích.

7.1 Představení aktérů

Pro kvalitativní část výzkumu bylo osloveno celkem šest respondentů, přičemž odpovědi byly získány od čtyř z nich. S výběrem respondentů se vycházelo z potřeby získat informace od aktérů, kteří se přímo podílejí na obnově pohornické krajiny a využívání evropských dotací v daném území.

Rozhovor byl veden s vedoucím rozvojových projektů akciové společnosti Moravskoslezské Investice a Development, který zároveň působí jako projektový manažer programu POHO2030.

Tento program představuje komplexní transformační iniciativu zaměřenou na obnovu pohornické krajiny Karvinska, která byla po staletí výrazně ovlivněna těžbou černého uhlí. POHO2030 vznikl jako reakce na potřebu proměnit území zasažené důlní činností v moderní, soběstačný a atraktivní region. Nejde pouze o územní rozvojový dokument, ale o širší vizi, která propojuje technologické inovace, energetickou soběstačnost, udržitelný přístup a podporu výzkumu. Území se díky tomuto programu mění v prostor s chytrými sítěmi, digitálním řízením a ekologickými řešeními s minimálním dopadem na životní prostředí (POHO2030, 2025).

Program tak slouží jako model úspěšné proměny pohornické oblastí a může být inspirací i pro další regiony v Evropě.

Další rozhovor byl s ředitelem společnosti OKD. OKD je jedinou společností v České republice, která se zabývá těžbou černého uhlí. Jeho těžba probíhá v hlubinném dole v karvinském revíru, který se nachází v jižní části Hornoslezské uhelné pánve. Firma se zabývá nejen těžbou, ale také úpravou, zušlechťováním a prodejem černého uhlí s nízkým obsahem síry a dalších příměsí (OKD, 2025).

Momentálně OKD vlastní pouze důl ČSM, který je jako jediný činný důl na Karvinsku. Plány do budoucna jsou však takové, že na konci roku 2025 tento důl bude uzavřen a na Karvinsku se uhlí už těžit nebude.

Rozhovory byly taky vedeny se zástupci různých institucí. Jedním z respondentů byl náměstek města Karviné, který poskytl pohled na problematiku z úrovně místní samosprávy. Další rozhovor proběhl s náměstkem Moravskoslezského kraje, což umožnilo rozšířit perspektivu o krajský pohled na plánování, koordinaci a financování transformačních projektů.

Tito aktéři přispěli k hlubšímu porozumění při čerpání evropských dotací a realizaci dlouhodobých rozvojových projektů na území Karvinska. A to na základě 5 otázek, které jim byly položeny.

Otázka č. 1: Jak spolupracujete s městy, obcemi nebo dalšími organizacemi v regionu?

Tabulka 4 Odpovědi na otázku č. 1

otázka č.1	odpověď
respondent 1	základ je spolupráce, zapojení veřejného sektoru, účast v řídicích strukturách, spolupráce s DIAMO, s.r., vzájemná pomoc s žádostmi
respondent 2	spolupráce s veřejným sektorem, spolupráce při útlumu těžby, podpora budoucího využití území
respondent 3	základ je spolupráce, zapojení veřejného sektoru, koordinace velkých projektů, sdílení zkušenosti, vzájemná pomoc s žádostmi
respondent 4	koordinace s městy a obcemi, hledání společného řešení

(zdroj: vlastní zpracování)

Z odpovědí vyplývá, že spolupráce s dalšími aktéry v území je vnímána jako důležitá součást realizace projektů. Většina respondentů zdůraznila zapojení veřejného sektoru, sdílení zkušeností a společné plánování. Důležitou roli hraje také koordinace větších záměrů, především těch, které přesahují hranice jednotlivých obcí.

Zmiňována je také aktivní účast na řídicích strukturách, koordinace projektů při útlumu těžby a spolupráce s organizacemi jako je DIAMO, s. r. o. Důraz je kladen na partnerství a hledání společného řešení napříč úrovněmi řízení. Spolupráce se rovněž uplatňuje při přípravě žádostí o dotace.

Otázka č. 2: Co Vám nejvíc brání v tom, aby se projekt rychleji posouval dopředu?

Tabulka 5 Odpovědi na otázku č.2

otázka č.2	odpověď
respondent 1	zdlouhavé schvalovací procesy, majetkoprávní problémy, rozšířenost zájmu, nutnost koordinace více aktérů, ohrožení kontinuity
respondent 2	zdlouhavé povolovací procesy, závislost na vnějších rozhodnutích, složitá koordinace institucí
respondent 3	zdlouhavé schvalovací procesy, majetkoprávní problémy, nízké kapacity, složitost změnových řízení, nutnost koordinace více aktérů, EDEN projekt
respondent 4	majetkoprávní problémy, dlouhá fáze přípravy, zdlouhavé fáze EIA, nesoulad dotačních výzev s připraveností projektů

(zdroj: vlastní zpracování)

Při zjišťování, co konkrétně brání rychlejšímu postupu projektů, zazněla od jednoho z respondentů odpověď: „*Jednak samotné schvalování dotací trvá dlouho, někdy i rok a víc. Mezitím se může změnit situace v terénu, ceny stavebních prací nebo i politické priority. Navíc každá změna v projektu pak znamená další administrativu a schvalování. A to samozřejmě celý proces zpomaluje.*“ Tento názor zároveň dobře vystihuje i odpovědi ostatních dotázaných, jelikož většina z nich se shodla na tom, že největší překážkou jsou zdlouhavé schvalovací a povolovací procesy, složité majetkoprávní vztahy a koordinace mezi více institucemi, což celý postup významně komplikuje.

Kromě toho byla zmiňována i nízká personální kapacita žadatelů, dlouhá fáze příprav nebo nesoulad mezi termíny dotačních výzev a připraveností konkrétních projektů. Příkladem těchto komplikací je projekt EDEN, který se v rozhovorech objevil jako konkrétní případ záměru, který kvůli těmto bariérám zatím nemohl přejít do fáze realizace.

Otázka č. 3: Kromě dotací EU – používáte i jiné finanční zdroje?

Tabulka 6 Odpovědi k otázce č. 3

otázka č.3	odpověď
respondent 1	kombinace více finančních zdrojů, krajský a státní rozpočet, soukromé investice, veřejno-soukromé partnerství (PPP)
respondent 2	vlastní zdroje společnosti
respondent 3	kombinace více finančních zdrojů, krajský a státní rozpočet, vlastní městské finance, evropské fondy jsou limitované
respondent 4	krajský rozpočet, národní programy, rozpočty obcí, spolupráce se soukromým sektorem u infrastrukturních projektů

(zdroj: vlastní zpracování)

Všichni respondenti uvedli, že evropské fondy nejsou jediným zdrojem financování jejich projektů. Nejčastěji zmiňovanými alternativami byly krajské a státní rozpočty, národní dotační programy a rozpočty samotných měst a obcí. Někteří zástupci také upozornili na spolupráci se soukromým sektorem, a to zejména u infrastrukturních záměrů.

Z odpovědí vyplývá, že většina aktérů se snaží kombinovat více zdrojů, protože spoléhání pouze na evropské dotace je vzhledem k jejich omezené dostupnosti a náročnosti často nedostatečné. Výjimkou není ani využívání modelů veřejno-soukromého partnerství nebo investic přímo ze strany soukromých firem.

Otázka č. 4: Co by podle Vás pomohlo, aby se evropské dotace využívaly efektivněji?

Tabulka 7 Odpovědi k otázce č.4

otázka č.4	odpověď
respondent 1	zjednodušení administrativy, flexibilita projektů, delší časový rámec, posílení kapacit žadatelů
respondent 2	zjednodušení administrativy, posílení kapacit žadatelů, nevhodné nastavení výzev, nízká využitelnost pro specifické projekty
respondent 3	zjednodušení administrativy, lepší přizpůsobení výzev území, stabilnější podmínky a pravidla, posílení metodické podpory, delší časový rámec
respondent 4	zjednodušení dokumentace, odstranění duplicit, sladění s výzvou projektů, předběžné posouzení záměrů

(zdroj: vlastní zpracování)

Všichni respondenti se shodli na tom, že současný systém čerpání dotací je zbytečně složitý a brzdí plynulou realizaci projektů. Jako hlavní překážky označili příliš náročnou administrativu, nedostatek flexibility při změnách v projektech a krátký časový rámec výzev, který neodpovídá realitě v terénu.

Opakovaně zazněla potřeba posílit kapacity žadatelů, a to jak personálně, tak metodicky, a to hlavně u menších obcí, které nemají vlastní odborníky na dotace. Dále byla zmíněna potřeba lépe přizpůsobit výzvy konkrétním potřebám území, sjednotit pravidla, odstranit duplicity v dokumentech a umožnit předběžné posouzení projektových záměrů ještě před podáním žádosti.

Celkově se tedy ukazuje, že efektivnější využívání dotací by vyžadovalo nejen jednodušší podmínky, ale i větší oporu pro žadatele v průběhu celého procesu.

Otázka č. 5: Máte nějaký nápad, jak zjednodušit nebo zlepšit systém podávání žádostí?

Tabulka 8 Odpovědi k otázce č.5

otázka č.5	odpověď
respondent 1	jednotný digitální systém, snížení administrativní zátěže, uživatelská podpora a průvodce, hodnocení kvality místo formalismu, předběžné konzultace
respondent 2	jednotný digitální systém, předběžné ověření záměru, snížení administrativní zátěže
respondent 3	jednotný digitální systém, snížení administrativní zátěže, zrychlení rozhodovacího procesu
respondent 4	Přehledný jednotný portál pro všechny OP, kontrolní seznam a automatická validace, možnost konzultace v systému

(zdroj: vlastní zpracování)

Ve všech odpovědích se opakuje návrh na zavedení jednotného digitálního systému, přes který by bylo možné přehledně a jednoduše podávat žádosti napříč různými operačními programy. Respondenti se shodují, že by takový systém měl být uživatelsky přívětivý, měl by obsahovat průvodce, kontrolní seznamy a ideálně také automatické kontroly správnosti dokumentace.

Velkou výhodou by podle nich byla i možnost konzultovat záměr před samotným podáním žádosti a zrychlit schvalovací proces. Někteří také zdůraznili, že by se měl klást větší důraz na hodnocení kvality a dopadu projektu, nikoli jen na formální správnost.

Z odpovědí vyplývá, že by žadatelé ocenili systém, který by byl přehledný, flexibilní a ve kterém by bylo obsaženo méně administrativy.

8 DOPORUČENÍ PRO EFEKTIVNĚJŠÍ VYUŽÍVÁNÍ DOTACÍ EU NA OBNOVU POHORNICKÉ KRAJINY KARVINSKA

Z rozhovorů, které byly v rámci bakalářské práce realizovány, byla zjištěna řada konkrétních překážek a námětů týkajících se systému podávání a schvalování evropských dotací na obnovu pohornické krajiny. Ukázalo se, že komplikace se týkají nejen samotných žadatelů, ale také institucí, které dotace administrují a schvalují. Proto byla v rámci této práce navržena doporučení, která by mohla napomoci ke zefektivnění celého procesu a přispět k lepšímu využívání prostředků z Kohézní politiky EU.

Doporučení jsou rozdělena do tří částí, a to podle typů aktérů, kterých se proces podávání a realizace dotací přímo týká. První část se zaměřuje na Ministerstvo životního prostředí, které zodpovídá za schvalování projektů v rámci OP Spravedlivá transformace. Druhá část je určena Moravskoslezskému kraji, který může významně podpořit žadatele v regionu, například poskytováním poradenství či školení. Třetí část pak obsahuje doporučení pro samotné žadatele na Karvinsku, kteří žádají o prostředky na obnovu pohornické krajiny, a to zejména pro města a obce, které v daném území působí.

Cílem těchto návrhů je nejen urychlit celý proces podávání a schvalování dotací, ale také podpořit větší zapojení aktérů z regionu do realizace transformačních projektů.

8.1 Doporučení pro Ministerstvo životního prostředí ČR

Na základě provedené analýzy dotačních projektů na Karvinsku bylo zjištěno, že všechny podpořené projekty zaměřené na obnovu pohornické krajiny byly financovány výhradně z Operačního programu Spravedlivá transformace, jehož správcem je Ministerstvo životního prostředí ČR. Z rozhovorů jednoznačně vyplynulo, že systém podávání žádostí o dotace je složitý, administrativně náročný a časově zdoluhavý, což brzdí realizaci projektů.

Na základě těchto zjištění je možné ministerstvu životního prostředí doporučit:

- **Zjednodušit administrativní procesy** – odstranit zbytečné duplicity v dokumentaci a upravit systém tak, aby žadatelé nemuseli opakovaně dokládat stejné podklady.
- **Zavést možnost předběžného posouzení projektových záměrů** - umožnit žadatelům předložit návrh projektu před samotným podáním žádosti, čímž se sníží počet neúspěšných žádostí.

- **Zvýšit flexibilitu v rámci projektových změn** – umožnit úpravy projektů během realizace bez nutnosti kompletního znovu schvalování.
- **Zlepšit přizpůsobení výzev konkrétním potřebám uhelným regionům** –. tematické zaměření by mělo víc odpovídat tomu, co je potřeba při obnově pohornické krajiny.
- **Zvážit zavedení jednotného digitálního portálu** pro podávání žádostí napříč operačními programy, který by zjednodušil a zrychlil celý proces.

8.1.1 Návrh aplikace

Dále je možné doporučit pro Ministerstvo životního prostředí vytvoření specializované dotační aplikace s využitím umělé inteligence, která by žadatele intuitivně provázela celým procesem, a to od formulace záměru až po samotné podání žádosti. Tato aplikace by zároveň:

- upozorňovala na chyby nebo neúplnosti ve formulářích,
- poskytovala průběžné rady a návody,
- automaticky kontrolovala splnění podmínek konkrétní výzvy,
- a tím výrazně snížila potřebu ručních oprav a opakovaného podávání žádosti.

Díky tomu by došlo k výraznému odlehčení administrativy, zrychlení procesu a také snížení potřeby lidské práce, která je dnes v procesu schvalování a kontroly velmi zatěžující. Umělá inteligence by zároveň pomohla nastavit jednotná pravidla a přispěla k vyšší transparentnosti systému.

Zavedení této aplikace by mohlo být nejprve využito v rámci Operačního programu Spravedlivá transformace a po ověření přínosu by bylo možné její využití rozšířit i na další operační programy.

Pro tento návrh by bylo potřeba dohledat vhodný dotační titul, jelikož tento návrh je pouze podmět pro případnou budoucí realizaci.

8.2 Doporučení pro Moravskoslezský kraj

Moravskoslezský kraj může hrát klíčovou roli při podpoře měst a obcí, které chtějí žádat o dotace z OP Spravedlivá transformace. Z rozhovorů s aktéry z území vyplynulo, že současný systém čerpání dotací je podle většiny z nich zbytečně složitý a místo podpory spíš celý proces brzdí.

Doporučení pro kraj vychází přímo z těchto rozhovorů s aktéry z Moravskoslezského kraje a zároveň navazuje na cíle Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje 2019–2027 i na přístup programu POHO2030, který se snaží přeměnit bývalou těžební oblast v nové, živé území s kvalitním prostředím a službami.

Co konkrétně může kraj podniknout:

- **Založit krajské poradenské centrum specializované na OP Spravedlivá transformace**, kde by se mohli obracet starostové, spolky nebo další organizace v případech, kdy si nejsou jistí, jak žádost připravit nebo jak projekt správně nastavit. Toto centrum by mohlo spolupracovat s týmem POHO2030.
- **Organizovat školení a workshopy přímo v regionu**, zaměřené prakticky a určené konkrétně pro obce, spolky nebo farnosti. Cílem by bylo přiblížit témata jako příprava žádosti, orientace v administrativě nebo klíčové kroky během realizace projektu.
- **Zajistit technickou pomoc nebo zprostředkování odborníků**, kteří mohou podpořit přípravu náročnějších projektů, zejména tam, kde chybí kvalifikovaný personál.
- **Podporovat sdílení zkušeností mezi obcemi a organizacemi**, například prostřednictvím pravidelných setkání nebo online platform. Obce, které už mají s čerpáním dotací pozitivní zkušenosti, mohou inspirovat a pomoci těm, které teprve začínají.
- **Zlepšit komunikaci ohledně výzev a dotačních možností**, a to přehledně a srozumitelně, například pomocí e-mailových newsletterů, sociálních sítí nebo webových stránek kraje. Kraj by zároveň mohl aktivněji předávat podněty a připomínky, a to Ministerstvu životního prostředí, aby se budoucí výzvy více přizpůsobily skutečným potřebám obcí.
- **Propojovat krajské rozvojové strategie s možnostmi podpory z OP Spravedlivá transformace**, např. podporovat projekty, které navazují na strategické cíle kraje, mezi které patří udržitelný rozvoj, kvalitní životní prostředí, nové využití brownfieldů apod. Díky tomu se podpora může lépe zacílit tam, kde je opravdu potřeba.

8.3 Doporučení pro stávající a potenciální žadatele na Karvinsku

Z analýzy dotačních projektů vyplývá, že v rámci programového období 2021–2027 byli žadateli o podporu na obnovu pohornické krajiny na Karvinsku převážně veřejné instituce, konkrétně Statutární město Karviná, Statutární město Orlová, Statutární město Havířov a Římskokatolická farnost Karviná-Doly. Tato skutečnost ukazuje, že prostor pro zapojení dalších oprávněných subjektů zůstává zatím nevyužitý.

Na základě rozhovorů i provedené analýzy bylo doporučeno stávajícím i budoucím žadatelům následující kroky pro efektivnější čerpání prostředků z OP Spravedlivá transformace:

- **Aktivně sledovat výzvy a dotační příležitosti**, zejména v rámci OP Spravedlivá transformace, například prostřednictvím portálů DotaceEU.cz nebo krajských a ministerských webových stránek.
- **Účastnit se školení, seminářů a kurzů**, které se zaměřují na psaní a administraci projektů. Tyto akce by mohl kraj pořádat přímo v území, aby byly dostupnější pro místní subjekty.
- **Posilovat personální kapacity v oblasti dotací**, především formou školení pracovníků magistrátů města Karviná a Havířov a městského úřadu Orlová nebo vytvořením specializované pracovní pozice zaměřené na rozvojové projekty.
- **Zvažovat spolupráci s externími odborníky**, a to zejména u složitějších projektů, a to například projekt EDEN, kde je klíčové zajistit kvalitní přípravu a efektivní řízení.
- **Zaměřit se na projekty s dlouhodobým přínosem pro region**, konkrétně na takové, které podporují udržitelnost, zlepšují vzdělávání, rozvíjejí cestovní ruch. Ve kterých Karvinsko zaostává.
- **Konzultovat projektové záměry ještě před podáním žádosti**, a to buď přímo s poskytovatelem dotace, nebo s odbornými poradci, kteří mohou pomoci s doladěním návrhu.
- **Rozvíjet spolupráci s jinými obcemi, organizacemi či školami**, protože společné projekty zpravidla přinášejí větší dopad a zároveň mají vyšší šanci na získání podpory. Například spolupráci města Karviné, Orlové a Havířova na jednotném projektu, který přinese rozvoj pro celé Karvinsko.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývala využitím kohezní politiky Evropské unie jako nástroje pro obnovu pohornické krajiny na Karvinsku, které patří mezi jedny z nejvíce strukturálně postižených oblastí v České republice. Cílem práce bylo analyzovat, jakým způsobem jsou finanční prostředky z fondů EU, v tomto území využívány, a zároveň identifikovat překážky, které mohou při realizaci projektů nastávat.

V teoretické části byla představena kohezní politika v širším kontextu, včetně jejích principů, fondů a programových období. Zvláštní pozornost byla věnována aktuálnímu programovému období a nástroji, který je pro Karvinsko zásadní, a to OP Spravedlivá transformace.

Praktická část nabídla podrobný pohled na projekty zaměřené na obnovu území zasaženého těžbou. Analýza schválených projektů ukázala, že finance z EU mohou významně přispět nejen k obnově pohornické krajiny, ale i k podpoře nových funkcí území. Rozhovory s vybranými aktéry pak poukázaly na to, že úspěšné čerpání dotací je založeno na kvalitní přípravě žádosti, vzájemnou spolupráci a lepší orientací v administrativních postupech.

Na základě zjištěných informací byla navržena konkrétní doporučení, která mohou napomoci jak samotným žadatelům, tak i poskytovatelům podpory zefektivnit celý proces od přípravy po realizaci projektů.

Kohezní politika tak i v případě pohornických oblastí potvrzuje svůj význam. Pokud bude podpora dobře cílena, může být účinným nástrojem pro transformaci regionů, které čelí náročným socioekonomickým výzvám.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Abeceda fondů EU 2021-2027: jak fungují evropské fondy?: jak a na co lze žádat o dotaci?: kam se obrátit pro radu?, 2022. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. ISBN 978-80-7538-420-1.

BACHTLER, John; BEGG, Iain; CHARLES, David a POLVERARI, Laura, 2016. *EU cohesion policy in practice: what does it achieve?* Rowman & Littlefield International-Policy impacts. London: Rowman & Littlefield International. ISBN 978-1-78348-722-6.

BAUN, Michael J. a MAREK, Daniel, 2014. *Cohesion policy in the European Union*. European Union series. London: Palgrave. ISBN 978-0-230-30314-0.

DOTACEEU, ©2025 A. *Jaké jsou cíle kohezní politiky v programovém období 2014-2020?* Online. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/caste-dotazy/obecne-otazky/cile-politiky-soudrznosti-2014-2020#:~:text=V%20obdob%C3%AD%202007-2013%20m%C4%9Bla%20politika%20soudr%C5%BEnosti%203%20c%C3%ADle,1.%20Investice%20pro%20r%C5%AFst%20a%20zam%C4%9Bstnanost%20%2897%2C2%20%25%29.> [cit. 2025-05-15].

DOTACEEU, ©2025 B. *Programové období 2021-2027*. Online. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020>. [cit. 2025-05-22].

DOTACEEU, ©2025 C. *Operační program Rybářství 2021-2027*. Online. Dostupné z: https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy/list/op-rybarstvi? gl=1*1fc2laf* ga*ODQ3ODA0MjMuMTczODMyNTA2MQ..* ga 82HY M8X7GT*MTc0MjkyMTMzNC4xOC4xLjE3NDI5MjM4NDMuMC4wLjA... [cit. 2025-05-15].

DOTACEEU, ©2025 D. *Operační program Technická pomoc 2021 - 2027*. Online. Dostupné z: https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy/list/op-technicka-pomoc? gl=1*r7hbf* ga*ODQ3ODA0MjMuMTczODMyNTA2MQ..* ga 82HYM 8X7GT*MTc0MjkyMTMzNC4xOC4xLjE3NDI5MjQyMjQuMC4wLjA... [cit. 2025-05-15].

DOTACEEU, ©2025 E. *Operační program Spravedlivá transformace 2021-2027*. Online. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni->

politika-po-roce-2020/programy/list/op-fond-spravedlive-transformace. [cit. 2025-05-15].

DOTACEEU, ©2025 F. *Operační program Životní prostředí*. Online. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/2014-2020/operacni-programy/op-zivotni-prostredi>. [cit. 2025-05-15].

DOTACEEU, ©2025 G. *Operační program Jan Amos Komenský*. Online. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy/list/op-jan-amos-komensky>. [cit. 2025-05-15].

DOTACEEU, ©2025 H. *Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost*. Online. Dostupné z: https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy/list/op-technologie-a-aplikace-pro-konkurenceschopnost?gl=1*1orwqpe*ga*ODQ3ODA0MjMuMTczODMyNTA2MQ..*ga_82HYM8X7GT*MTc0Mjk4MzEwMS4xOS4xLjE3NDI5ODM0MDEuMC4wLjA.. [cit. 2025-05-15].

DOTACEEU, ©2025 CH. *Integrovaný regionální operační program*. Online. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/kohezni-politika-eu/operacni-programy/integrovani-regionalni-operacni-program>. [cit. 2025-05-15].

DOTACEEU, ©2025 I. *Operační program Doprava 2021-2027*. Online. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy/list/op-doprava>. [cit. 2025-05-15].

DOTACEEU, ©2025 J. *Operační program Azylového, migračního a integračního fondu*. Online. Dostupné z: [https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy/programy2021_2027/op-azyloveho,-migracniho-a-integracniho-fondu-\(221#:~:text=Aktivity%20podporovan%C3%A9%20z%20OP%20AMIF%20jsou%20zam%C4%9B%C5%99eny%20zejm%C3%A9na,migra%C4%8Dn%C3%AD%20politiky%20a%20program%20dosa%C5%BEen%C3%AD%20tohoto%20c%C3%A4le%20napom%C3%A1h%C3%A1..](https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy/programy2021_2027/op-azyloveho,-migracniho-a-integracniho-fondu-(221#:~:text=Aktivity%20podporovan%C3%A9%20z%20OP%20AMIF%20jsou%20zam%C4%9B%C5%99eny%20zejm%C3%A9na,migra%C4%8Dn%C3%AD%20politiky%20a%20program%20dosa%C5%BEen%C3%AD%20tohoto%20c%C3%A4le%20napom%C3%A1h%C3%A1..) [cit. 2025-05-15].

DOTACEEU, ©2025 K. *Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (NSHV)*. Online. Dostupné z: https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-2021_2027/vnitri-zalezitosti/nastroj-pro-financi-podporu-spravy-hranic-a-vizov. [cit. 2025-05-15].

DOTACEEU, ©2025 L. *Uhelné regiony*. Online. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-nbsp;cr/programove-obdobi-2021-2027/uhelne-regiony>. [cit. 2025-05-16].

DOTACEEU, ©2025 M. *Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF)*. Online. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/e/evropsky-fond-pro-regionalni-rozvoj-erdf-europe>. [cit. 2025-05-15].
DOTACEEU, ©2025 N. *Úvěry s možností dotace od Evropské komise*. Online. Dostupné z: [https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/uhelne-regiony/novy-uverovy-nastroj-aktivovany-evropskou-investic? gl=1*15dn6pa*_ ga*ODQ3ODA0MjMuMTczODMyNTA2MQ..*_ ga_82HYM8X7GT*cze3NDczOTk3NjAk bzEwJGcxJHQxNzQ3Mzk5ODQ4JGowJGwwJGgw](https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/uhelne-regiony/novy-uverovy-nastroj-aktivovany-evropskou-investic?gl=1*15dn6pa*_ga*ODQ3ODA0MjMuMTczODMyNTA2MQ..*_ga_82HYM8X7GT*cze3NDczOTk3NjAk bzEwJGcxJHQxNzQ3Mzk5ODQ4JGowJGwwJGgw). [cit. 2025-05-16].

DOTACEEU, ©2025 O. *Informace o fondech*. Online. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/informace-o-fondech-eu>. [cit. 2025-05-15].

DOTACEEU, 2025 P. *Mapa projektů*. Online. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/statistiky-a-analyzy/mapa-projektu>. [cit. 2025-05-23].

EDEN PROJECT, ©2025. *Our funding*. Online. Dostupné z: <https://www.edenproject.com/about-us/our-funding>. [cit. 2025-05-16].

EUROPEAN UNION, 2021. *Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond (2021–2027)*. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/european-maritime-fisheries-and-aquaculture-fund-2021-2027.html>. [cit. 2025-05-18].

EUROPEAN UNION, 2021. *Fond pro vnitřní bezpečnost (2021–2027)*. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/internal-security-fund-2021-2027.html?fromSummary=23#:~:text=Jeho%20c%C3%ADlem%20je%20zajistit%20vysokou%20%C3%BArovnost%20bezpe%C4%8Dnosti%20v,trestn%C3%A9%20%C4%8Dinnosti%20a%20kyberkriminalit%C4%9B%20a%20bojem%20proti%20nim.> [cit. 2025-05-22].

EUROPEAN UNION, 2025. *Program InvestEU*. Online. Dostupné z: https://investeu.europa.eu/investeu-programme_en. [cit. 2025-05-16].

EVROPSKÁ KOMISE, 2025. *Co je ESF+*. Online. Dostupné z: <https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/cs/co-je-esf>. [cit. 2025-05-15].

FAKTA A ČÍSLA O EVROPSKÉ UNII, 2024. *Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR)*. Online. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/95/evropsky-fond-pro-regionalni-rozvoj-efrr->. [cit. 2025-05-15].

FAKTA A ČÍSLA O EVROPSKÉ UNII, 2024. *Fond soudržnosti*. Online. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/96/fond-soudrznosti>. [cit. 2025-05-15].

FAKTA A ČÍSLA O EVROPSKÉ UNII, 2025. *Fond pro spravedlivou transformaci*. Online. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/214/fond-pro-spravedlivou-transformaci>. [cit. 2025-05-15].

FIALA, Petr; KRUTÍLEK, Ondřej a PITROVÁ, Markéta, 2018. *Evropská unie*. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK). ISBN 978-80-7325-450-6.

FINANCOVÁNO EVROPSKOU UNII, 2025. *OP Zaměstnanost plus 2021-2027*. Online. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/opz-plus>. [cit. 2025-05-15].

HAVÍŘOV, © 2018. *Historie a současnost*. Online. Dostupné z: <https://www.havirov-city.cz/historie-soucasnost/historie-soucasnost/historie-soucasnost>. [cit. 2025-05-16].

HELLO CORNWALL, ©2025. *Fun Things to Do in Cornwall*. Online. Dostupné z: <https://www.hellocornwall.co.uk/fun-things-to-do-in-cornwall/>. [cit. 2025-05-16].

HRAJEMSKRAJEM, 2025. *Transformační výzvy*. Online. Dostupné z: <https://hrajemskrajem.msk.cz/transformacni-vyzvy/>. [cit. 2025-05-16].

KARVINÁ, ©2016. *Informace o městě*. Online. Dostupné z: <https://www.karvina.cz/mesto-karvina/informace-o-meste>. [cit. 2025-05-16].

KÖNIG, Petr, 2009. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2. aktualiz. vyd. Beckova edice ekonomie. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-011-9. Dostupné také

z: http://toc.nkp.cz/NKC/200910/contents/nkc20091961595_1.pdf.

KRUNTORÁDOVÁ, Ilona, 2015. *Politické aspekty financování českých měst*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-2744-1.

MAREK, Dan a KANTOR, Tomáš, 2009. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal. ISBN 978-80-87029-56-5. Dostupné také z: http://toc.nkp.cz/NKC/200906/contents/nkc20091931349_1.pdf.

MENIMEKRAJ, 2022. *Zvláštní režim pro spravedlivou transformaci InvestEU*. Online. Dostupné z: <https://menimekraj.cz/aktuality/91-zvlastni-rezim-pro-spravedlivou-transformaci-investeu#:~:text=InvestEU%20podpo%C5%99%C3%AD%20nejen%20investice%20do%20soci%C3%A1ln%C4%9B%20nebo%20environment%C3%A1ln%C4%9B,prosp%C4%9Bch%20%C3%BAzem%C3%AD%2C%20na%20kter%C3%A1%20se%20spravedliv%C3%A1%20transformace%20vztahuje.> [cit. 2025-05-22].

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2015. *Programové období 2014-2020*. Online. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranici-a-eu/hospodareni-eu/prostredky-alokovane-pro-cr/programove-obdobi-2014-2020>. [cit. 2025-05-15].

MINISTERSTVO PRO MÍSTÍ ROZVOJ ČR, 2023. *Abeceda fondů EU*. Online. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/getmedia/66a86ef9-b3e6-4bbf-a95b-954d272c6204/abeceda-2023-2-vydani-online.pdf.aspx?ext=.pdf>. [cit. 2025-05-15].

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: *Abeceda fondů EU 2014–2020*, 2019. Online. In: . Dostupné z: https://crr.gov.cz/wp-content/uploads/documents/2019/10/07/1570460631_Abeceda_nahled.pdf. [cit. 2025-05-23].

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, © 2008–2023. *Operační program Spravedlivá transformace 2021–2027*. Online. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/opst_2021_2027. [cit. 2025-05-16].

OKD, 2025. *O nás*. Online. Dostupné z: <https://www.okd.cz/cs/o-nas>. [cit. 2025-05-23].

ORLOVÁ, © 2013 - 2025. *Historie a současnost*. Online. Dostupné z: <https://www.mesto-orlova.cz/cz/mesto/historie-a-soucasnost/>. [cit. 2025-05-16].

POHO2030, 2025. *Dotace na obnovu území po těžbě v MSK*. Online. Dostupné z: <https://poho2030.cz/projekty/dotace-na-obnovu-uzemi-po-tezbe-v-msk-kraji/>. [cit. 2025-05-23].

POHO2030, 2025. *Poho2030*. Online. Dostupné z: <https://poho2030.cz/poho2030/>. [cit. 2025-05-23].

SPOLUFINANCOVÁNO EVROPSKOU UNIÍ, 2025. *Spravedlivá transformace*. Online. Dostupné z: <https://opst.cz/spravedлива-transformace/#:~:text=Zvl%C3%A1tn%C3%AD%20re%C5%BEim%20pro%20spravedlivou%20transformaci%20v%20r%C3%A1mci%20InvestEU%2C,in>

vestice%20soukrom%C3%A9ho%20i%20ve%C5%99ejn%C3%A9ho%20sektoru
%20v%20dot%C4%8Den%C3%BDch%20regionech.. [cit. 2025-05-16].

ZAHRAVNÍK, Petr, 2017. *Kohezní politika Evropské unie*. Beckova edice ekonomie. V Praze: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-527-5.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Graf rozdělení prostředků mezi OP v období 2021–2027 (mld. Kč).....	19
Obrázek 2 Rozdělení prostředků mezi OP v období 2021-2027 (mld. Kč).....	22
Obrázek 3 Mapa vyznačující hranice Karvinska	39
Obrázek 4 Graf populační vývoj města Karviná dle pohlaví (2000-2023).....	40
Obrázek 5 Graf populační vývoj města Havířov dle pohlaví (2000-2023)	41
Obrázek 6 Graf populační vývoj města Orlová dle pohlaví (2000-2023)	42
Obrázek 7 Graf přehled projektů v ORP Karviná rozdělené do OP v období 2021-2027 ..	46
Obrázek 8 Mapa ORP Karviná znázorňující projekty na obnovu pohornické krajiny	47
Obrázek 9 Graf financování projektů na obnovu pohornické krajiny v ORP Karviná v období 2021-2027	51
Obrázek 10 Graf přehled projektů v ORP Karviná podle OP v období 2021-2027	52
Obrázek 11 Mapa ORP Havířov znázorňující projekty na obnovu pohornické krajiny	53
Obrázek 13 Graf financování projektu na obnovu pohornické krajiny v ORP Havířov v období 2021-2027	55
Obrázek 14 Graf přehled projektů v ORP Orlová podle OP v období 2021-2027	56
Obrázek 15 Mapa ORP Orlová znázorňují projekty na obnovu pohornické krajiny.....	57
Obrázek 16 Graf financování projektů na obnovu pohornické krajiny v ORP Orlová v období 2021-2027	61
Obrázek 17 Graf financování projektů na obnovu pohornické krajiny na Karvinsku v období 2021-2027	62

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 rozdělení prostředků fondu spravedlivé transformace mezi uhelné regiony ČR	31
Tabulka 2 Informace o jednotlivých ORP na Karvinsku	38
Tabulka 3 Rozdělení projektů z OP Spravedlivá transformace na Karvinsku.....	61
Tabulka 4 Odpovědi na otázku č. 1	65
Tabulka 5 Odpovědi na otázku č.2.....	66
Tabulka 6 Odpovědi k otázce č. 3	67
Tabulka 7 Odpovědi k otázce č.4.....	68
Tabulka 8 Odpovědi k otázce č.5	69

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AMIF Azylový, migrační a integrační fond

BMVI Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky

ČSÚ Český statistický úřad

EFRR Evropský fond pro regionální rozvoj

ENRAF Evropského námořního, rybářského a akvakulturního fondu

ERDF Evropský fond pro regionální rozvoj

ESF Evropský sociální fond

ESF+ Evropský sociální fond plus

ESIF Evropské strukturální a investiční fondy

EU Evropská unie

FS Fond soudržnosti

FST Fond pro spravedlivou transformaci

HDP Hrubý domácí produkt

IROP Integrovaný regionální operační program

ISF Fond pro vnitřní bezpečnost

JEA Jednotný evropská akt

MST Mechanismus pro spravedlivou transformaci

OKD Ostravsko-karvinské doly

OP D Operační program Doprava

OP JAK Operační program Jan Amos Komenský

OP TAK Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost

OP TIK Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

OP Operační program

OPR Operační program Rybářství

OPST Operační program spravedlivá transformace

OPT+ Operační program Zaměstnanost+

OPTP Operační program Technická pomoc

OPŽP Operační program životní prostředí

OPŽP Operační program životní prostředí

